

verder in dit nummer

Domino

Twintig jaar geleden werd het Huis van Gebed Domino aan de Willem Barentszstraat 9 opgericht. Caroline Verschuer, dertien jaar werkzaam als coördinator, vertelt over het ontstaan, de activiteiten en de toekomst van het huis. Een interview van Sietske Gerritsen.

4

Luthers

Deel 3 van de serie 'Zingen met heel je hart!', met als basis het Nieuwe Liedboek voor de kerken, is geschreven door de lutherse predikant Catrin van Opstal. Vanzelfsprekend staat zij stil bij het relatief grote aandeel gezangen die vanuit de 'lutherse hoek' opnieuw in het Liedboek zijn opgenomen.

6

Gedenken

Het weekeinde van 1, 2 en 3 november staat de Domkerk in het teken van gedenken. Dit naar aanleiding van Allerzielen en Allerheiligen. Ook in andere kerken van de PGU heeft zondag 2 november een sterk 'gedenkenkarakter'.

8

Domschip

Na de twaalf delen waarmee de serie 'Herbouw Domschip' voltooid leek, bestond nog de mogelijkheid om te reageren op de reeks. Architectuurhistoricus Arie de Groot maakte van deze mogelijkheid gebruik. Zijn standpunt: Herbouw is geen kerkelijk, maar een stedelijk belang.

9

Stichting 'Herbouw Schip Domkerk' beoogt eerste steenlegging in 2018

Peter van der Ros

De 'stichting Voorbereiding Herbouw Schip Domkerk 2013' beoogt over vijf jaar officieel de eerste steen te kunnen leggen van dit vijf jaar geleden voor het eerst gepresenteerde project in de binnenstad.

Afgelopen zomer heeft het bestuur de tijd genomen om de doelen te formuleren. Behalve een groot publieksevenement in 2016 en de eerste steenlegging in 2018 zijn er diverse activiteiten al in gang gezet, of staan ze in de planning.

Op zaterdag 26 oktober gaat de stichting in de Nicolaïkerk in gesprek over haar plannen voor de nabije toekomst en de ontwikkeling van de organisatie. Zowel actieve als potentiële vrijwilligers zijn van harte welkom om elkaar te inspireren en ideeën te genereren. Het bestuur nodigt in een rondzendmail de geadresseerden uit "iemand mee te nemen, die belangstelling voor ons project heeft."

Doelen

Het bouwkundig onderzoek voor de herbouw van het in 1674 omgewaaide kerkship is in volle gang. Dit geldt eveneens voor de

publieksvoorlichting. Als verdere doelen heeft het stichtingsbestuur onder meer: de productie van een *bidbook**, economische en financiële verkenningen, inrichting van de historische bouwplaats, sociaal-maatschappelijke inbedding en samenwerking met het Utrechtse onderwijs. Voor de realisatie van deze doelen worden projectgroepen in het leven geroepen die een concreet omschreven opdracht en planning meekrijgen.

Vrijwilligersdag

"Dwars door al deze projecten heen", aldus bestuurslid Arie Noordermeer, "zijn er natuurlijk

ook vrijwilligers nodig die ondersteunend werk leveren op het terrein van fondswerving, communicatie, vrijwilligersbeleid et cetera. De organisatie rond de voorbereiding van de herbouw van het schip van de Domkerk vordert gestaag, en daarom is de structuur van onze vrijwilligersorganisatie toe aan een nieuwe fase."

De vrijwilligersdag in de Nicolaïkerk is van 10.00 tot 13.00 uur. Aanmelding per e-mail kan nog, via rudigiskes@ziggo.nl. Introducés zijn zoals gezegd van harte welkom.

* Een *bidbook* is een gedetailleerde beschrijving van de mogelijkheden.

Sint Maartens kinderfeest

Conny van Lier

kerkelijk cultureel werk Domkerk

Op zondag 10 november tussen 15.00 en 18.00 uur wordt het Sint Maartensfeest gevierd in de Domkerk. Met een verhaal, muziek en natuurlijk gaan de kinderen zingend met hun zelfgeknutselde lampionen de huizen langs.

Kinderen tussen 4 en 12 jaar oud zijn welkom, samen met een ouder of begeleider. Opgave uiterlijk donderdag 7 november per e-mail via kcw@domkerk.nl. Vermeld bij opgave naam, adres, telefoonnummer, aantal kinderen en begeleiders. Voor elk kind wordt een bijdrage van € 3,50 gevraagd. Vergeet niet een leeg melkpak mee te nemen...

* Kinderfeest Sint Maarten in de Domkerk (archieffoto).

Het klinkt vertrouwd, èn fonkelt als nieuw...

Op zaterdag 16 november vindt in de Utrechtse Janskerk de vijfde editie van het Oecumenisch Liedfestival plaats. Het Oecumenisch Liedfestival is een initiatief van De Vertaalslag, een stichting rond de bekende theoloog, schrijver en dichter

Sytze de Vries. De EUG Oekumenische Studentengemeente organiseert deze dag samen met De Vertaalslag. Tijdens dit Liedfestival gaat de Missa Bilingua in première, een mis met nieuwe teksten van Sytze de Vries en door Hans Leeuwenhage (dirigent van

het Janskoor) nieuw gecomponeerde muziek. In de Missa Bilingua wordt eigentijdse taal en muziek verbonden met Gregoriaans en Latijn. De initiatiefnemers geven een kijkje achter de schermen...

Liedfestival met Sytze de Vries en Hans Leeuwenhage in de Janskerk voor liefhebbers van traditie en vernieuwing in liturgische muziek

Emsi Hansen en Liesbeth Timmers

Sytze de Vries – de tekstschrijver

"Van oudsher ben ik een gewone dorpsdominee," grapt De Vries tijdens onze kennismaking - maar dan wel een dominee met een buitengewone affiniteit voor

teksten en voor kerkmuziek. Lange tijd was hij verbonden aan de Oude Kerk in Amsterdam. In deze periode begon De Vries zelf ook met het schrijven van teksten. Aan het einde van de twintigjarige Amsterdamse ambtsperiode kwam hij voor een keuze te staan: opnieuw beginnen in een andere gemeente, of een andere weg inslaan? De Vries koos voor het laatste en begon voor zichzelf. Dit idee werd enthousiast ontvangen door een aantal oud-gemeenteleden,

die ter ondersteuning van dit initiatief Stichting De Vertaalslag oprichtten.

Hans Leeuwenhage – de componist

Componeren doet hij graag. Alleen... het moet er altijd even tussendoor, en daardoor komt het vaak in de verdrukking. Zijn liefde voor componeren ontstond al tijdens zijn studie aan het Nederlands Instituut voor Kerkmuziek. Tijdens ons gesprek is duidelijk te merken hoe gepas-

sioneerd Hans raakt als het over componeren gaat. Hij zou het veel meer willen doen, maar ja, "je kunt er niet van leven..." Door de jaren heen heeft hij spelenderwijs getracht een eigen stijl te ontwikkelen, die hij omschrijft als "horizontaal: geen akkoorden prikken, maar lange lijnen neerzetten". Eenvoud in melodie en harmonische transparantie staan bij hem voorop.

Lees verder op pagina 7: **Ver-nieuwende vertrouwdheid**

Conny van Lier
kerkelijk-cultureel werk Domkerk

Ik werk aan een groot plein. Zowel in Rotterdam als in Utrecht, werk ik aan een groot plein. In Rotterdam het Grotekerkplein, in Utrecht het Damplein. De grote kerken die bij de pleinen horen zijn de Laurenskerk in Rotterdam en de Domkerk in Utrecht.

Als je leeft, werkt of woont nabij een kerk, kun je niet om begravenissen heen. Op gezette tijden, is het druk in en om de kerk. Op gezette tijden klinken de klokken droever dan normaal. Hoewel, het is niet altijd druk. Soms is het ook heel rustig bij een begrafenis. Als voor de tweede keer de klokken beginnen te luiden, wordt de overledene – voorzien van afscheidsrituelen – naar bui-

ten gedragen. Voor het laatste, het allerlaatste afscheid op de begraafplaats.

Raken
Het is op dat moment, dat het leven van alledag en de dood – die wij liever niet zien - elkaar even raken. Er zijn mannen aan het werk op het plein. In oranje pakken, sjuouwen ze met gereedschap om hun busje. Studenten fietsen af en aan, spreken af, giebelen samen, treffen elkaar. Een vrouw met kinderwagen en nog een kleintje steken ongemoe-reerd over. Een agent op de fiets doet zijn rondje. En dan ineens, luiden die klokken. En de kraaien – zoals ze bij ons thuis werden genoemd – komen met de overledene in de kist naar buiten.

Even

Mobieltje
De giebelende meisjes kijken op en vergeten even hun mobieltje. Het jongetje wijst, herkent hij dit al? De werklui komen allemaal uit hun gebukte houding en kijken even rechtopstaand naar de stoet die naar buiten komt. Even, heel even maar. Dan neemt de radio, het rumoer het weer over. De dood... maar niet voor mij, wij leven gauw weer verder. Als de kist de kerk uit komt, dwingt de dood heel even respect af. Staat letterlijk iedereen even stil bij het eind van het leven. Voortijdig stil bij het eind van ons leven. Het leven is sterker dan de dood, nemen wij ons voor. Maar eigenlijk, is het leven maar heel even.

MEDITATIEF MOMENT

*Werken aan een groot plein... (foto Conny van Lier).

Eb en vloed

De voetstap op de uitgesleten treden van de trap

de echo van langvervlogen woorden

kristallen uitgelicht in tijd

nu eens ongrijpbaar veraf

dan weer aanraakbaar dichtbij

zo zijn herinneringen

eb en vloed

Oeke Kruythof

Homo vere

Als Nazarener timmerde Hij aan de weg door dorpsgenoten naar verluidt niet altijd in dank afgenomen tot Hij op weg ging als Homo vere geheel Judea op zijn kop vissers, tollenaars en anderen met dubieus beroep Hem achterna

nieuwsgierige onbesnedenen bedelden om kruimels

wonder-woorden verlichtten harten stemden goede moed boze geesten dreven uit vanwege hemelse tongentaal

Eddy Lie

* Homo vere= waarachtig mens

Verjaardagskaart

Rood, versierd met donkere stipjes zit hij op een bloem van stralend goud. Vernoemd naar onze lieve Heer, symbool van vrede, liefde voor elkaar. De bloem, Symbool van zon en warmte, Voor ons vaak Verkilde hart.

Fredy Schild

GLOBE

Ronde wollige kluwen draden van mens naar mens reizigers zwoegend door de woestijn zoekend naar een aarde die past in Gods hand verlangend naar ordening herschepping vruchtbaar wijld land

Cobie Ruijgrok

Oogstdienst 3 november in de Marcuskerk

* Gaven van overvloed... (foto Henk Provily)

Anne-Marie Rutgers

Op 3 november is de jaarlijkse oogstdienst en dit keer zullen er levensmiddelen en geld worden ingezameld voor de voedselbank in Lunetten. Voorgaande jaren werd er ingezameld voor de stedelijke centrale voedselbank waar vanuit de uitgiftepunten in de wijken worden bevoorraadt.

De diaconie heeft besloten dit jaar voor het uitgiftepunt in Lunetten in te zamelen omdat dit gerelateerd is aan het Knooppunt en omdat we op deze manier heel concreet present zijn in eigen wijk. Op voorhand is de coördinator van het uitgiftepunt in Lunetten al erg dankbaar voor ons initiatief; de aanvoer van levensmiddelen en geld is zeer welkom en broodnodig. Het aantal mensen dat een beroep doet op voedselpakketten is het afgelopen jaar wederom toegenomen. Op zondag 20 en 27 oktober zullen de enveloppen en tassen, voorzien van een boodschappenlijst, worden uitgedeeld. We willen u dringend verzoeken om alleen artikelen van de lijst in de tas te doen en ook te letten op vervaldatum van de etenswaren.

Herdenking Kristallnacht in Utrecht

Op 9 november is het 75 jaar geleden dat in Duitsland de Kristallnacht plaats vond. De Kristallnacht was een door de nazi's georganiseerde actie gericht tegen de joden in Duitsland. De Kristallnacht vond plaats in de nacht van 9 op 10 november 1938. In heel Duitsland werden joden aangevallen, er werden volgens recent onderzoek 1.000 tot 2.000 synagogen in brand gestoken en ongeveer 7500 winkels en bedrijven van joden vernield. Ook joodse huizen, scholen, begraafplaatsen en ziekenhuizen moesten het ontgelden. Het werd de brandweer verboden om de branden te blussen. Tijdens de Kristallnacht werden 400 joden vermoord of tot zelfmoord gedreven. De naam doet herinneren aan het gerinkel van het vele glas dat gebroken werd. Het Utrechts Beraad Kerk en Israël organiseert een gedachtenisbijeenkomst op zondagavond 10 november 19.00 uur in de lutherse kerk aan de Hamburgerstraat in de binnenstad. Tijdens deze bijeenkomst zal Elly Hessel het verhaal Achtergebleven in Toledo van Asjer Barasj, uit de bundel 'Meesters der Hebreeuwse vertelkunst' voordragen in een liturgische/muzikale omlijsting.

Utrechts Beraad Kerk en Israël (bewerking: Piet Warners)

Waarom een verhaal over de Jodenvervolgning ten tijde van de Inquisitie, bij de herdenking van de Kristallnacht? In Den Haag staat, ver-

scholen in een achterafstratje het monument ter nagedachtenis van de Joodse slachtoffers van de Holocaust. Op de gedenksteen staan de woorden: 'Gedenk wat Amalek u heeft gedaan.' Er staat niet: gedenk wat Hitler u heeft gedaan.

De Kristallnacht was niet een incident dat zomaar uit de lucht kwam vallen; de gehele Shoa maakt deel uit van een dood-en verderfgeschiedenis die het Joodse volk de eeuwen door is aangedaan. Maar deze onheils-geschiedenis is ook de eeuwen door vergezeld van de oproep vanuit de Schriften en de synagogale liturgische gebeden en zangen om te gedenken. Een therapeutische maatregel van formaat!

Oorkonde
"De Eeuwige zei tegen Mosjé (Mozes): Leg deze overwinning in een oorkonde vast, zodat niemand die ooit zal vergeten, en overtuig Jehosjoea (Jozua) ervan dat ik zal zorgen dat niets op aarde nog aan het volk van Amalek herinnert... Omdat Amalek de hand heeft durven opheffen tegen de troon van de Eeuwige, zal de Eeuwige strijd voeren tegen Amalek, in alle komende generaties." (Exodus 17:14, 16.)

Door in deze herdenkingssamenkomst te kiezen voor een verhaal over vervolging dat verder terug ligt in de geschiedenis dan 9 november 1938, wordt dezelfde beweging gemaakt die de ontwerper van het Amalekmonument heeft gemaakt: "Het historische momentum van de Kristallnacht en de Shoa wordt zo geplaatst binnen het perspectief van het bijbels gedenken. Het verleden wordt present gesteld in het heden met het oog op de toekomst."

Zeggingskracht
In de vertelling, gesitueerd in het Spanje van de Inquisitie, maakt de schrijver ook die beweging: zijn verhaal is gefundeerd in de Schriften, en heeft dan ook die grote zeggingskracht die met de dynamiek van gedenken gegeven is. Iedereen is zondagavond 10 november van harte welkom in de lutherse kerk.

Vespers in Zuidoost

Op zondag 3 november is er om 17.00 uur een vesper in de Nicolaïkerk. De vesper is ook een programmaonderdeel van de culturele zondag 'Op bezoek bij het boek' (zie ook elders in dit nummer). We lezen Ezechiël 3: 1-15: de profeet krijgt de opdracht een boek(rol) te verslinden! Voorganger is dr. Rijk Schipper en medewerking wordt verleend door de Vespercantorij onder leiding van Ko Zwanenburg. Berry van Berkum is organist. Het Magnificat is 'Das Deutsche Magnificat' van Melchior Franck.

Melchior Franck (1579-1639) was een van de meest vooraanstaande componisten van de Duitse protestantse kerkmuziek in de eerste helft van de zeventiende eeuw. Hij schreef zowel geestelijke als wereldlijke muziek voor zowel instrumentale als vocale ensembles. Hij componeerde onder andere een bundel met evangeliemotetten voor iedere zondag van het kerkelijk jaar. In het Magnificat wordt éénstemmige zang (de gregoriaanse reciteertoon) afgewisseld met een meerstemmige zetting voor het koor. Bij ons is Franck bekend geworden door de liederen die in het nieuwe liedboek zijn opgenomen: lied 661 'Ten hemel opgevaaren is' en lied 75 'Jeruzalem, jij stad door God gebouwd'.

Jacobidebat over 'democratie' in het Midden-Oosten

Op woensdagavond 30 oktober is er in de Jacobikerk een debat over het Midden-Oosten met de titel: 'Democratie van de sterkste'. Het is bijna gewoon geworden om van het 'Midden-Oosten conflict' te spreken, maar is het dat ook? Is het reëel een democratie te veronderstellen in Egypte? Is de wereld beter af zonder Assad in Syrië? Waar moet dit heen en wat is eigenlijk de echte aanleiding van deze onrust? Aan dit debat wordt deelgenomen door Ronny Naftaniël, Youssef Azghari en Gert-Jan Segers.

Ronny Naftaniël is oud-directeur van het Centrum Informatie en Documentatie Israël. Het CIDI komt op voor vrede en veiligheid van Israël en het Joodse volk. Het CIDI neemt een actieve rol in de Nederlandse samenleving in om het pro-Israël geluid te laten horen. Youssef Azghari is docent Communicatie, Cultuur en Ethiek aan de Avans Hogeschool in Breda. Hij schreef het boek: 'Mijn Jihad. Waarom de westerse waarden niet botsen met de islam'.

Gert-Jan Segers is lid voor de Tweede Kamer-fractie van de ChristenUnie en heeft onder andere Integratie in zijn portefeuille. Daarvoor was hij directeur van het wetenschappelijk instituut van de ChristenUnie. Hij heeft zeven jaar in Egypte gewoond.

Het Jacobidebat begint om 20.00 uur, inloop vanaf half acht, toegang gratis.

Onno Ijska

voorzitter diaconie Citypastoraat Domkerk

Op vrijdagmiddag 8 november wordt de Mantel van Sint Maarten weer uitgereikt. De Mantel van Sint Maarten is een prijs voor een project in de stad dat solidariteit in praktijk brengt. Tijdens de bijeenkomst presenteren drie genomineerde projecten zich. Daarnaast zal Eduard Nazarski, algemeen directeur van Amnesty International, spreken over de positie van illegalen in de samenleving en vreemdelingendetentie in het bijzonder.

De Mantel van Sint Maarten is een aanmoedigingsprijs van het Citypastoraat Domkerk in samenwerking met het Missionair Diaconaal Orgaan van de Protestantse Gemeente Utrecht voor opvallende projecten in de stad die solidariteit in praktijk brengen. De prijs bestaat uit een geldbedrag van € 1.000 en een oorkonde. Door middel van deze prijs vragen we aandacht voor allerlei prachtige initiatieven die ieder op hun eigen wijze steun geven aan mensen in onze stad die in de knel zijn gekomen.

Genomineerden

Dit jaar zijn de volgende projecten genomineerd:

- De Kinder- en Jongerenrechtswinkel Utrecht. Deze organisatie zet zich in voor de rechten van kinderen en jongeren. Dit doet zij bijvoorbeeld door het geven van voorlichtingen op scholen en het houden van juridische vraaguren op kantoor en in een jeugdgevangenis.
- Stichting Present Utrecht. Present slaat een brug tussen mensen die iets hebben te bieden en mensen die daarmee geholpen kunnen worden. Zo wil de organisatie bouwen aan een samenleving waarbij mensen het vanzelfspre-

* Eduard Nazarski, directeur van Amnesty International, is spreker bij de uitreiking van de 'Mantelprijs' (foto Amnesty International).

kend vinden om naar elkaar om te zien.

- De Ouderensoos in De Nieuwe Jutter, een buurthuis in de Utrechtse Rivierenwijk. Een dag in de week is daar een dagopvang voor eenzame ouderen uit de wijk, ondersteund door de mantelzorgers van die ouderen en vrijwilligers.

De drie projecten presenteren zich tijdens de bijeenkomst. Daarna wordt bekend gemaakt welk project dit jaar de prijs gewonnen heeft. René van Bommel, voorzitter van de algemene kerkenraad van de Protestantse Gemeente Utrecht, is gevraagd om de prijs uit te reiken.

Amnesty

Dit jaar zal Eduard Nazarski, directeur van Amnesty International spreken tijdens de bijeenkomst. Veel kerken, ook in Utrecht, zijn betrokken bij de

hulpverlening aan mensen zonder papieren. Eduard Nazarski zal tijdens zijn inleiding ingaan op de positie van mensen zonder papieren, het belang van hulpverlening, de actuele politieke situatie ten aanzien van deze problematiek en de initiatieven van Amnesty International op dit gebied.

Uitreiking Mantel van Sint Maarten, 8 november in de Domkerk. Inloop vanaf 16.00 uur, het programma start om 16.30 uur. Toegang is gratis. U bent van harte welkom.

Uitreiking Mantel van Sint Maarten

PGU present op nationale ouderendagbeurs in Zorgcentrum Albert van Koningsbruggen

Irene Stok

DMO-ouderenwerker

3 oktober is de nationale ouderendag. In Zorgcentrum Albert van Koningsbruggen werd op die datum een beurs voor ouderen gehouden. Deze beurs werd voor de elfde keer georganiseerd en voor het eerst in dit zorgcentrum.

Op de beurs stonden diverse organisaties zoals ouderenbonden, zorgorganisaties, organisaties die hulpmiddelen aanbieden, uitvaartcentra en dergelijke. Het Diaconaal Missionair Orgaan (DMO) van de Protestantse Gemeente Utrecht heeft meebetaald aan de organisatie van deze beurs en stond er ook met een stand. De ouderenwerkers Arjen de Groot en Irene Stok zagen heel wat mensen bij hun stand. Sommige mensen waren benieuwd wat de kerk voor ouderen doet. Er ontstonden allerlei gesprekken bij de tafel. Na afloop gingen veel senioren naar

huis met tassen vol informatie. Iemand zei: "Wat is er toch veel voor ouderen!"

Volgend jaar hopen de ouderenwerkers weer op de ouderenbeurs te staan.

* Arjen de Groot verstrekt informatie op de ouderendagbeurs (foto Irene Stok).

HUIS VAN GEBED DOMINO BESTAAT TWINTIG JAAR

“Ik heb geloof in heel veel dingen, omdat ik heb gezien wat God gedaan heeft”

Sietske Gerritsen

Twintig jaar geleden werd het Huis van Gebed Domino aan de Willem Barentszstraat 9 geopend. Caroline van Verschuier, dertien jaar werkzaam als coördinator, vertelt over het ontstaan, de activiteiten en de toekomst van het huis.

Hoe is het Huis van Gebed Domino ontstaan?

“Het huis is opgericht door Wim en Margreet Bouw. Na een verblijf van tien jaar in Kenia, waar zij werkten aan de ontwikkeling van het land in combinatie met evangelisatie, en waar zij de kracht van het gebed ontdekten, streken zij neer in Utrecht. Wim werd predikant in de Nieuwe Kerk. Zij wilden heel graag een Huis waar het gebed centraal zou staan. Met een groep vrienden is er zeven jaar voor gebeden. Margreet kreeg een beeld van een huis: een huis met groene ramen. Toen ze dit huis aan de Willem Barentszstraat gingen bekijken, bleek dit het huis uit het beeld te zijn. Dit huis is door God aangewezen en heeft een geloofsgeschiedenis. In 1993 is het gekocht en na het plotselinge overlijden van Wim Bouw weer verkocht aan het DMO, met het verlangen, dat het een Huis van Gebed zou blijven. Tot nu toe heeft de Heer het bewaard.”

Wat betekent de naam?

“Domino komt uit het latijn en betekent voor de Heer. Wij bidden en werken voor God. De tweede betekenis is het bekende dominosteentje. In een lange rij gezet vallen de stenen om, als ze worden aangeraakt. Die aanraking zet iets in beweging. Dat is wat wij hier steeds opnieuw met elkaar mogen beleven”

Woonhuis

Waarom zetelen jullie in een woonhuis?

“Dit is inderdaad een woonhuis, waar ook echt iemand woont. In het begin woonden Wim en Margreet Bouw hier, nu Antoinetta uit Zuid-Afrika. Soms wonen er ook studenten. We willen een

* Caroline van Verschuier: ... “Als je bidt, moet je ook geven.”.. (foto Sietske Gerritsen).

huiselijke sfeer creëren, waar mensen zich thuis voelen. Ons team bestaat uit vier personen aangevuld door drie jonge mannen, die hier elke week komen bidden en Bijbelstudie doen. Een onderhoudt de website, een ander werkt in de tuin, dan zijn we net een soort familie.”

Voor wie wordt er gebeden?

“We bidden voor Israël en de volken. In Israël liggen de wortels van ons geloof. Maar we bidden ook voor actuele situaties in kerk en samenleving, voor personen en organisaties. We bidden voor moslims en voor leiders en voorgangers in de stad. We

hebben dagelijkse, wekelijkse en maandelijkse bidstonden.”

Helpen

Wat doen jullie nog meer?

“Als je bidt, moet je ook geven. Je kunt niet alleen voor mensen bidden, je moet ze ook helpen. Als we bidden voor daklozen, zorgen we ook dat ze ergens kunnen slapen en te eten hebben. Dat werk hebben we aan een team overgedragen. Wij zijn ook pastoraal heel actief. Op woensdag en donderdagmiddag hebben we crisispastoraat, voor mensen die zijn vastgelopen. Dit huis is interkerkelijk, dus iedereen is hier welkom, ook

mensen die ‘bijna’ gelovig zijn of niet meer naar de kerk gaan. Er komen mensen uit het hele land. Wij geloven dat God echt iets voor hen kan doen en wij hebben tijd voor hen. We praten niet een uurtje, maar desnoods de hele middag. We bieden troost en vragen God in gebed om een openbaring, over de oorzaak van het probleem. Wij zijn er zelf nog steeds verwonderd over, dat er zulke mooie dingen gebeuren. Verder zijn we betrokken bij de oprichting van een Joods monument in de stad, ter nagedachtenis aan de 1224 Joodse slachtoffers uit Utrecht tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het ontwerp en de locatie zijn uitgekozen, alle politieke partijen stemmen ermee in, dus dat monument gaat er naar wij hopen nu echt komen. Als teken van berouw van de stad, gedenken voor de nabestaanden en educatie voor de jongere generaties.”

Fondswerving

Hoe ziet de toekomst eruit?

“Wij verkeren momenteel in een moeilijke financiële situatie. We hebben te weinig aan fondsenwerving gedaan. Per 31 oktober ben ik zelf niet langer in loondienst. Maar ik kan me niet voorstellen, dat het huis opgeheven wordt. Als God het wil, als Hij het belangrijk vindt dat dit huis bewaard wordt als Huis van Gebed, dan geloof ik dat het zal voortbestaan. Ik heb geloof in heel veel dingen, omdat ik gezien heb wat God allemaal gedaan heeft.

En we hebben nog zoveel plannen. We hebben meer contact met de migrantenkerken, we willen weer gaan bidden voor gezinnen en kinderen, nu de gezinnen zo onder druk staan. We zien positieve ontwikkelingen in de verzoening tussen de Molukken en Nederland. Gebed voor Israël en de vervolgde kerk is nu ook heel belangrijk.”

Is er wel reden voor een feestje?

“Ja, want we zijn dankbaar dat we zoveel met elkaar hebben mogen meemaken. We zijn dankbaar voor wie God is, dat Hij niet opgeeft, maar altijd trouw blijft. We hebben mensen veel hoop te bieden in deze donkere tijden, waarin zoveel moeite en onzekerheid is. God is goed en Zijn liefde duurt voor eeuwig.”

Dankdienst in Nieuwe Kerk

Op 9 november om 13.30 uur vindt er een dankdienst plaats in de Nieuwe Kerk, Bollenhofsetraat 138A. Voorganger is ds Carol van Wieren. Daarna is er thee en koffie met taart in de Nieuwe Keten. Graag even aanmelden via prayhsnl@sol-con.nl. Meer informatie op de website, www.huisvangebed-domino.nl of 030-2719067

* Het team in het Huis van Gebed: links Annemieke de Haan, midden Antoinetta Botha en rechts Lourien van der Molen (foto Micha Essid).

Kledingbeurs Kanaleiland

De nieuwe PKN-gemeenschap De Haven houdt begin november in samenwerking met stichting de Hand de halfjaarlijkse gratis kledingbeurs op Kanaleiland voor cliënten van de voedselbank en Stichting de Hand. Wie zijn of haar garderobe doorneemt en kleding tegenkomt die niet meer wordt gedragen, dan zou die geschikt kunnen zijn voor deze beurs. Alle kleding is welkom: voor baby's, kinderen, mannen en vrouwen. Ook hangertjes zijn nuttig. Op zondag 27 oktober kunt u de kleren inleveren na de dienst in de Jacobijkerk (bij ingang Jacobsstraat).

De vorige actie heeft heel veel kleding opgeleverd. Daarvoor onze hartelijke dank. Wij kregen ook een verzoek voor een bankstel, een wasmachine en een scootmobiel. Kent/bent u iemand die één van deze artikelen over hebt, dan kunt u contact opnemen met Peter Jansen, 06-1253 7468 of via mail peter@dehand.org.

Seizoenslezing over Requiem

Op donderdag 31 oktober is er in de dagkapel van de Dominicuskerk aan de Palestrinastraat in Utrecht-West een lezing over het requiem, de muziek bij het afscheid. Deze begint om half drie.

Troost bij verdriet, een lied van verlangen, een onvergetelijke herinnering, een uitbarsting van vreugde. Muziek draagt ons op vele momenten door het leven. Muziek die draagt en raakt wordt tot klinken gebracht en deskundig toegelicht in de serie seizoenslezingen. Deze eerste lezing wordt gehouden door universitair docent, theoloog en musicus dr. Martin Hoondert. Aan de hand van geluidsfragmenten vertelt hij deze middag over oude en nieuwe muziek verbonden met afscheid nemen en gedenken. Na afloop is er een borrel.

Jubileumconcert Woord en Daad

De christelijke hulporganisatie Woord en Daad bestaat veertig jaar en organiseert daarom op zaterdag 26 oktober een jubileumconcert in de Jacobijkerk. Het concert wordt verzorgd door het Christelijk Symfonieorkest Sjosjanim onder leiding van Patrick van der Linden. Op het programma staan de Symfonie nummer 3 (Eroica) en Violonromance nummer 2 van Beethoven, het eerste deel van de Onvoltooide symfonie van Schubert, en enkele transcriptions door William Walton van cantates en koralen van Johann Sebastian Bach. De opening en sluiting worden verzorgd door ds M.A. van den Berg, oudvoorzitter van het bestuur van Woord en Daad. Rina Molenaar van Woord en Daad zal een appélwoord spreken.

De kerk is open vanaf 19.00 uur; het concert duurt tot ongeveer 21.45 uur. De toegang is gratis, er wordt wel een collecte gehouden voor het werk van Woord en Daad wereldwijd. Het is niet noodzakelijk, maar als u zeker wil zijn van een plaats, is het goed (en voor de organisatie is het nuttig) als u zich aanmeldt op www.woordendaad.nl/aanmelding-jubileumconcert-utrecht.

Concerten op zaterdagmiddag in de Domkerk

Zaterdag 26 oktober om 15.30 uur geeft Jan Hage op het grote Bätz-orgel van de Domkerk het vijfde concert van een serie waarin hij alle koraalfantasieën van Max Reger uitvoert.

Op het programma de Choral-Phantasien 'Alle Menschen müssen sterben' opus 52:1 en 'Ein feste Burg ist unser Gott' opus 27.

Op zaterdag 2 november staat de Zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk in het teken van Heinrich Schütz (1585-1672), wiens 'Musikalische Exequien' worden uitgevoerd door het Koor van de Domcantorij onder leiding van Remco de Graas. De componist Schütz noemde zijn creatie ook wel: 'Concert im Form einer teutschen Begräbnis-Missa'.

SMS-dienst in Pniëlkerk

In welke wereld leef jij? Dat is de vraag die centraal staat in de Short Message Service (SMS dienst) van zondag 3 november in de Pniëlkerk. Leef je in een wereld vol economische crises en politieke shutdowns? Niks aan te doen, zou je denken. Of kun je er juist wel iets aan doen? Emeli Sandé zingt in Read all about it: "You've got the light to fight the shadows, so stop hiding it away..." Kun je in deze wereld leven, vanuit je geloof? Kun je daarmee jezelf en anderen inspireren? En hoe doe je dat dan? De tekst uit Lucas 8:4-16 vertelt ons meer! Een Short Message Service (SMS) is een kerkdienst (service) met korte, heldere boodschappen (short messages). Een kerkdienst, maar dan op een aantal punten anders: gevarieerder, krachtiger hopen we, interactiever. Een boeiende en sfeervolle samenkomst dus voor jong en oud. Waar je elkaar tegenkomt, en God, en wie weet ook jezelf. We zien je graag op 3 november, om 10.00 uur in de Pniëlkerk. Meer info vind je op www.pkkt.nl/sms.

Multiple Voice concerteert met werk De Victoria

Dit najaar is Vocaal Ensemble Multiple Voice te horen in een a cappella programma rondom de Spaanse componist Tomás Luis de Victoria. In deze concerten, die rond Allerzielen worden uitgevoerd, staat het Requiem (Officium Defunctorum) van deze componist centraal: één van zijn allerlaatste werken en gezien als het meesterwerk van zijn hand. De Victoria schreef dit werk in 1603 voor de uitvaart van keizerin-weduwe Maria van Spanje, bij wie hij in dienst was. Het Requiem wordt omlijst met motetten van De Victoria zelf (het treurmotet 'Versa est in luctum') en van zijn Spaanse en Portugese tijdgenoten Francisco de Peñalosa, Filipe de Magalhães en Duarte Lobo.

De concertavond, getiteld: 'Versa est in luctum' is op zaterdag 2 november in de Pieterskerk en begint om 20.15 uur. Vocaal ensemble Multiple Voice staat onder leiding van Paul de Kok. Zie ook de website van Multiple Voice: www.multiple-voice.nl.

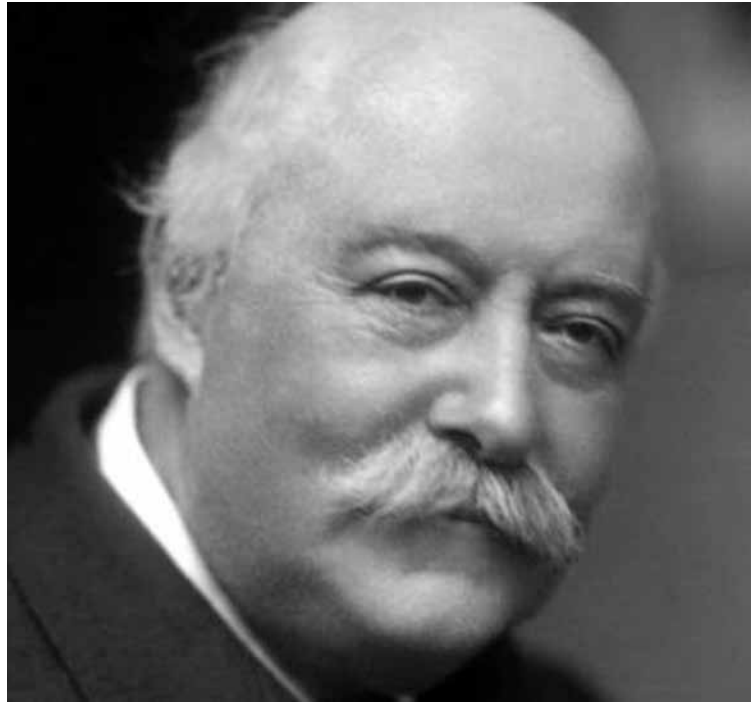
Schola Davidica zingt herfstklanken van Hubert Parry

Jaap Boeschoten

In de Janskerk is zondagmiddag 27 oktober om 17.00 uur weer een Evensong van de Schola Davidica.

Charles Hubert Hasting Parry was een echte Engelse gentleman, komend uit een gegoede familie. Het bekendst is hij door zijn zetting van 'And did those feet in ancient times' (Jerusalem), een patriottisch lied dat elk jaar tijdens de Last Night of the Proms door het publiek luidkeels wordt meegezongen.

Hoewel hij nooit als componist in dienst van de kerk is geweest, hij is bijna zijn hele leven verbonden geweest aan The Royal College of Music in Londen, heeft hij wel altijd voor de kerk geschreven. Hij kan misschien het best worden beschreven als een buitenstaander die bij de kerk naar binnen keek. Als jongetje in Eton en tijdens zijn studie in Oxford was hij betrokken bij de kerkkooren aldaar en hij schreef muziek voor de diensten. Hij heeft zelfs nog les gehad van de hoforganist van St George's Chapel in Windsor, maar als componist en docent muziek is hij vooral in Londen op de conservatoria actief geweest. Hij schreef een aantal grote koorwerken voor bijzondere gelegenheden zoals bijvoorbeeld 'I was glad' naar psalm 122 voor de kroning van Edward VII in Westminster Abbey, waarin een koor van 430 leden zong.

Op zijn oude dag ging Parry zich wat meer bezinnen op zijn eigen leven, wat niet betekent dat hij zich terugtrok uit het openbare leven, integendeel. Hij werd voorzitter van het 'Music in Wartime Committee' dat in 1914 ervoor zorgde dat professionele musici concerten gaven aan de soldaten in ziekenhuizen en legerkampen. Maar als vredelievend mens en liefhebber van de Duitse muziek raakte de oorlog met Duitsland hem diep en die oorlog wierp een slagschaduw over Parry's verstand en hart.

Naderend einde...

De twee werken die de Schola Davidica zondag 27 oktober van

Parry zingt zijn beide delen van een serie van zes motetten, de 'Songs of Farewell' (1916-1918). Hij voelde zijn einde naderen en begon zich meer voor religie te interesseren. Toch zijn de gedichten die hij gebruikte geen conventionele geloofsteksten, ze zijn meer persoonlijk en spiritueel dan kerkelijk. Deze 'Songs of Farewell' zijn Parry's meesterwerk voor koren. Hij bereikt een niveau van muzikale expressie en gevoeligheid voor teksten die je zelden zo sterk meemaakt in Engelse muziek.

Het vijfstemmige koorgebed 'Never weather beaten sail' en de zesstemmige anthem 'There is an old belief' zijn meditatief

Werken gezongen tijdens de Choral Evensong:

Never weather beaten sail – Hubert Parry,
Great mover of all hearts – William Boyce, Psalm 31 – Herbert Howells, Psalm 121 – Gert Oost, Magnificat (Collegium Regale) Herbert Howells, Nunc dimittis – Geoffrey Bugeon, There is an old belief – Hubert Parry en: Give me the wings of faith – Orlando Gibbons.

* Hubert Parry.

en herfstachtig van karakter en zouden zo passen bij een herdenkingsbijeenkomst of begrafenis. Daar zijn ze echter niet voor bedoeld en ze zijn beslist niet morbide: de tekst bezingt de kalme rust van de dood die wordt gepaard aan een optimistisch geloof dat vrienden elkaar eens weer zullen zien aan de overkant.

Zo heeft Parry een prachtig klinkend testament achtergelaten van zijn visie op de vergankelijkheid en eeuwigheid van het leven. Kom ook en geniet van deze prachtige herfstklanken van Hubert Parry en van die andere grote Engelse componist Herbert Howells in de Choral Evensong op 27 oktober in de Janskerk.

Het koor staat onder leiding van Lisette Bernt, het orgel wordt bespeeld door Jan Hage.

Toegang is gratis en bij de uitgang is een collecte. De deuren gaan open om 16.30 uur.

Van harte welkom!

Koopzondag in Utrecht

Daan van der Waals

Sommige zondagen bezoek ik de Dom. Het begint er al mee dat ik houd van de binnenstad op de vroege zondagmorgen. De verstilde sfeer, alles nog in rust, de stad slaapt. Vooral de grachten waar de eeuwen op je neerkijken spreken me aan. "Zondagmorgen -/ ik wandel met de stilte/ naast mij/ in mij/ onaangeraakte stilte", dichtte Oeke Kruythof over die Utrechtse binnenstad op zondagmorgen.

Een enkele voetganger of fietser die mij passeert. Dan de Domklokken die mij tegemoet beieren, steeds harder naarmate ik toren en kathedraal nader. De kerkdienst in de Domkerk sluit daar prachtig op aan. Goede woorden worden gesproken, stralende orgelmuziek klinkt, een koor van hoge kwaliteit zingt klassieke werken. Liederen en gebeden zorgen ervoor dat ik tot mijzelf inkeer. En de dienst is nooit zonder brood en wijn: de viering van het Avondmaal. "De wijn van het Koninkrijk", fluistert de ambtsdrager als ik de kelk naar mijn mond breng. Nog meer dan de gracht van zojuist ademt de viering rust, stilte en bezinning. Ik voel me geïnspireerd en ik probeer die gewijde sfeer mee te nemen als ik het godshuis verlaat. Ik hoef geen handen te schudden of praatjes te maken. Ik wil nog wat verder mediteren, alles

overdenken, het speciale gevoel dat ik met de zondag verbind vasthouden, ook als ik buiten sta.

Maar 'buiten' – dat is vooral: koopzondag! In Utrecht is het, net als in veel andere steden, tegenwoordig raak. Elke zondag koopzondag. Als ik naar de kerk loop is het nog stil. Maar nu ik de Domkerk verlaat is het inmiddels twaalf uur. En dan zijn de massa's kooplustigen present. Het is druk in de stad. Van de gewijde kerksfeer kom ik in die heel andere sfeer terecht van de negotie, het vertier, het rumoer van alledag. Weg zondagsgevoel. Met moeite wurm ik mij door de massa's die de winkelstraten bevolken. Ik haast mij naar het station, waar het ook heel druk is. O wat is dit ontnuchterend. Wat haat ik dit lawaai, wat zijn die oppervlakkige koopjesjagers mij vreemd. Kunnen zij echt geen dag wachten? Waarom met alle geweld vandaag, op zondag? Maar misschien vinden zij mij ook heel vreemd. 'Een dooie diender', denken ze misschien, 'met zijn uitgestreken gezicht en zo'n raar kerkboek onder de arm.' Vreemdelingen zijn wij voor elkaar, ofschoon wij dezelfde taal spreken.

Toch zijn er ook zondagen met een ander verhaal. Zondagen waarop ik, ongetwijfeld vanwege een andere gemoedsgesteldheid, zelfs welwil

lend het gepeupel bezie. Soms lijkt het alsof dat gepeupel de woorden die zojuist van de kansel hebben geklonken in praktijk brengt. Ooit heb ik dominee Willem van der Zee vanaf de Domkansel horen verklaren dat de zin van ons leven – maar misschien had hij het wel over doel, of roeping, of bestemming – gelegen is in 'vrienden maken'. Daartoe zijn wij op aarde. Dit overigens naar aanleiding van de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester. Of zijn stelling juist is, ik weet het niet, maar als je op zo'n zondag in de Utrechtse binnenstad rondkijkt, kun je er wel iets van ontwaren.

Als ik – nog onder de indruk van orgelklanken, inspirerende woorden en genoten samenzijn – foeterend mijn weg zoek door het koopjesvulgas en gramstorig woorden als 'klootjesvolk' mompel, ben ik er ver van weg, en zo heel christelijk zijn mijn gedachten ook niet. Want een andere kijk is mogelijk, misschien gewenst. Is het materialisme, heb- en genotzucht wat hier de klok slaat, zoals ik, stiltezoeker die ik ben, al te gemakkelijk denk? 24-uurs economie heet het dan. Maar maken de koopjesmensen juist niet iets moois van hun zondag, hebben zij juist niet aandacht voor elkaar? Dat vinden wij christenen toch zo'n belangrijk facet van de zondagsrust? Straks strijken ze op een terrasje of in een café neer, en komen zij tot 'een goed

VAN DAAN

gesprek'. Wie weet kunnen koffiedrinkende gemeenteleden daar nog een puntje aan zuigen. Nog even verder doordriven, en het is slechts een kleine stap van de Utrechtse koopzondag naar het hemelse Jeruzalem. Het Koninkrijk Gods onder ons in aantocht!

Doordriven, zeg ik, want u vindt waarschijnlijk al lang dat ik overdrijf, en gelijk hebt u. Maar een cultuurschok is en blijft het, voor een eenvoudige Domkerkganger, ondergedompeld in de moderne wereld.

Het lutherse lied in het Liedboek

Zingen met heel je hart! (3)

Deel 3 van de serie 'Zingen met heel je hart!', met als basis het Nieuwe Liedboek voor de kerken, is geschreven door de lutherse predikant Catrien van Opstal. Vanzelfsprekend staat zij stil bij het relatief grote aandeel gezangen die vanuit de 'lutherse hoek' opnieuw in het Liedboek zijn opgenomen.

'Zingen met heel je hart!' is een onderdeel van een dubbele serie over liturgie in dit leesseizoen. Bedoeling is telkens in de oneven nummers aandacht te besteden aan het dit voorjaar in gebruik genomen liedboek, terwijl in de even nummers nadruk ligt op liturgische beleving.

Ds Catrien van Opstal

Valentin Thilo, Bartolomeüs Ringwaldt, Paul Gerhardt, Johann Rist, Philip Nicolai, Nikolaus Herman, Benjamin Schmolck, Maarten Luther, Johann Agricola, Nicolaus Decius, Michaël Schirmer, Christian Fürchtegott Gellert, Tobias Clausnitzer, Martin Rinckart, Christian Friedrich Richter, Johann Walter, Wilhelm Osterwald, Matthias Claudius, Dietrich Bonhoeffer, Jochen Klepper.

Zeggen deze namen u iets? Sommige uiteraard, andere roepen misschien in eerste instantie niets op.

Toch hebt u al jaren hun liederen gezongen in het Liedboek van de Kerken uit 1973. Ik noem wat titels: "De maan is opgekomen", "De nacht is haast ten einde", "Beveel gerust uw wegen", "Verwacht de komst des Heren", "Gaaf stillen in den lande", "God lof nu is gekomen de aangenamen tijd", "Op U mijn Heiland blijf ik hopen", "Op waakt op, zo klinkt het luide", "Heerlijk verschijnen is de dag", "Here Jezus om uw Woord", "Dankt, dankt nu allen God", "Eens komt de grote

zomer", "Here Jezus wij zijn nu in het heiligdom verschenen, met ons kind". Enzovoorts!

Al die namen die hierboven staan zijn ook in het nieuwe Liedboek, zingen en bidden voor huis en kerk weer te vinden.

Het zijn volgens mij allemaal lutherse dichters, die ik daarboven noemde. In het Compendium bij de 491 gezangen uit het Liedboek van de Kerken, dat achtergrond geeft bij liedteksten, vertalingen, dichters en componisten, heb ik nagezocht of dat klopt. Maar hun kerkelijke achtergrond staat er praktisch nergens bij. Aan de plaats waar ze studeerden of als predikant werkten kon ik wel inschatten dat ze bij de Duitse Evangelisch-Lutherse Kerk hoorden.

Zo hebben Hervormden en later ook de Gereformeerden al jarenlang, nog ver voor de fusie tot Protestantse Kerk Nederland, de Lutherse traditie al zingend gedeeld. Je kunt zeggen: mooi zo, dat er niet zo onderscheiden gedacht werd en dat het blijkbaar niet noemenswaard was om te melden of een lied uit de Lutherse traditie kwam. Aan de andere kant vind ik het ook jammer. Waren we het ons met ons allen meer bewust geweest, hoe de lutherse spiritualiteit zo de calvinistische geloofsbeleving via

* Orgel Lutherse kerk (foto Maarten Buruma).

het liedrepertoire ongetwijfeld heeft beïnvloed, dan hadden we mogelijk minder vreemd tegen elkaar aangekeken.

Vertrouwd en nieuw

In het nieuwe Liedboek komen we oude vertrouwde namen weer tegen. Maar er zijn ook nieuwe sterren aan het firmament. Bij dit nieuwe liedboek is nog geen Compendium verschenen, dus ik doe het met het Duitse en het Scandinavische van de namen en ga er vanuit dat ze

Luthers zijn. Om er een aantal te noemen: Sigur Björn Einarsson met een avondlied (253), Kurt Rose met een drietal liederen 252, 579 en 945, Dieter Trautwein met gezang 418, Britt G. Hallqvist met 303 en 729, Martin G. Schneider met het bekende 'Dank U voor deze nieuwe morgen' in een nieuwe versie van Gert Landman. Uit de Nederlandse lutherse traditie zijn liederen te vinden van Wonno Bleij, Pieter Boendermaker, een prachtige vertaling van ds Anton Metske van het vroeger getitelde 'Meester men zoekt u wijd en zijd, nu lied 524.

Voor dit stuk licht ik het lied van Elisabeth Kreuziger er uit. Het stond al in het vorige Liedboek in de rubriek 'Epifaniëntijd', gezang 158 waarvan de beginregel luidde "Christus met eer gekroonde".

Het is een lied van de eerste dichteres van de Reformatie: Elisabeth Kreuziger/Cruciger. Zij woonde in Wittenberg en was getrouwd met een leerling en vriend van Luther. Haar lied stamt uit de prille begintijd van de Hervorming en verscheen al in 1524 in het Erfurtse *Encheiridion*. Het droeg daar als opschrift 'Eyn lobsanck von Christo'.

U ziet hiernaast de oorspronkelijke liedtekst van Elisabeth Kreuziger. Daarnaast de vertaling van Ad den Besten uit het vorige Liedboek. En ten slotte de hertaling door Sytze de Vries. Kijk en vergelijk!

Gods hart

Wat mij treft in het lied van Elisabeth is de bondigheid van de opbouw en van de taal.

Strofe 1 is een lofprijzende kennismaking met Christus, die uit **Gods hart** ontsproten is. Dat hart van God hebben de beide Nederlandse vertalers niet overgenomen. Dat is wat mij betreft nu juist typerend voor Luthers theologie: dat Christus is gekomen komt voort uit Gods diepe liefde en bewogenheid voor verloren en dolende mensen. Christus' komst is geen vereffening, maar een daad van totale liefde. In Christus zien we God in het hart.

ZINGEN MET HEEL JE HART!

Sytze de Vries heeft de overtreffende en verstrekkende glans van deze Morgenster mooi weten te vangen in zijn vertaling.

Voor ons

Für uns: dat staat pontificaal vooraan in de tweede strofe. God doet het niet voor zichzelf, maar voor ons. Dat is het wonder van het geloof, van de bevrijdende liefde: om ons is het allemaal begonnen. Aanvaard het dus van harte! In de tweede strofe wordt Christus' heilswerk in korte zinnen geschetst. De laatste drie regels zijn welhaast in telegramstijl geschreven: den Tod für uns zerbrochen, den Himmel aufgeschlossen, das Leben wiederbracht. Kernzin is voor mij de laatste regel: **'das Leben wiederbracht'**. Wanneer de dood gebroken is, de hemel opengaan, dan is daar het waarachtige leven vanwege Christus. Alsof het leven ontvoerd is geweest en nu weer thuis is gebracht. Het leven, levend en wel. Leven, dat is een heel aards woord. Dat is de totaliteit van ons bestaan. Het 'onthullen' van Ad den Besten is mij nog te theoretisch; en het 'beleid' van Sytze de Vries mij te theologisch. Nee, het gaat om leven, dat wat wij bij elke ademtocht doen.

Proeven en dorsten

In de derde strofe gaat het om het vervolg op dat geschonken leven. Een bede om in die liefde en dit kennen van God in Christus verder te groeien in geloven en dienen. In de laatste drie regels vind ik zo mooi verwoord hoe gelovig leven het **proeven** van Gods zoetheit in ons eigen hart mag zijn **en tegelijk een dorsten** naar God blijft. Aan de ene kant de verzadiging van het proeven en aan de andere kant de dorst die nooit wordt gelest. Ad den Besten heeft naar mijn smaak de innige toon van dit couplet heel goed getroffen. Al de 'oe-s' van proeven, behoeven en zoet geven iets heel ronds en warms. Sytze de Vries heeft er voor gekozen om van de oorspronkelijke bede 'lass uns' een stellende strofe te maken. Hier vertelt de gelovige aan God hoe het is om als gelovig mens te kunnen bloeien. Hij eindigt wel met een gebed: komt ons dan tegemoet. Dat was niet Elisabeths bede. Zij leeft, zie strofes 1 en 2, vanuit het wonder en de zekerheid dat God ons definitief tegemoet gekomen is.

Beide dichter-vertalers laten in het vierde couplet het woord 'Vader' terugkomen. Als 'Gij vaderlijke kracht', neemt Ad den Besten het letterlijk over. Sytze de Vries vertaalt 'du väterliche Kraft' met 'Vaders rechterhand'; daarmee heeft hij Vader en Zoon meer onderscheiden dan in dit wonderlijke vers gebeurt. Wonderbaarlijk is het om de Zoon een vaderlijke kracht te noemen! Hij is geheel geïdentificeerd met God. En dan toch 'Du' zeggen. Zowel Ad den Besten als Sytze de Vries durven dat niet aan: 'Gij' vertalen zij. Tja, voor die vertrouwelijkheid schromen wij vaak nog in Nederland in onze taal in onze omgang met God en Christus.

Evangelisches Gesangbuch	Liedboek voor de Kerken 1973, Ad den Besten	Liedboek 2013 lied 517, Sytze de Vries
Herr Christ, der einig Gotts Sohn, Vaters in Ewigkeit, aus seim Herzen entsprossen, gleich wie geschrieben steht, er ist der Morgensterne, sein Glänzen streckt er ferne vor anderen Sternen klar;	Christus, met eer gekroonde, Zoon Gods in eeuwigheid, die bij en in God woonde en uitging in de tijd, Gij zijt de morgensterre die opging van zeer verre, uw licht straalt wijd en zijd.	Christus, uit God geboren vóór alle eeuwigheid, komt ons als woord ter ore verschijnt in onze tijd, een ster, die alle sterren te boven gaat, hen verre en glansrijk overstraalt.
für uns ein Mensch geboren im letzten Teil der Zeit, das wir nicht wärn verloren vor Gott in Ewigkeit, den Tod für uns zerbrochen, den Himmel aufgeschlossen, das Leben wiederbracht:	Gij zijt als mens geboren, eenmaal de tijd vervuld, opdat geen mens verloren zou gaan in zonde en schuld. Gij hebt de dood gedood en het leven ons ontsloten, het leven ons onthuld.	Gij, als een mens geboren, vervult voor ons de tijd. Nooit gaan wij meer verloren voor God in eeuwigheid. De dood mag niets meer hopen. Nu zich de hemel opent toont Gij ons Gods beleid.
lass uns in deiner Liebe und Kenntnis nehmen zu, dass wir am Glauben bleiben, dir dienen im Geist so dass wir hier mögen schmecken dein Süßigkeit im Herzen und dürsten stets nach dir.	Geef dat we in uw genade toenemen meer en meer en gaan met U te rade en U beminnen zeer, opdat wij hier reeds proeven wat wij zo zeer behoeven: 't zoet van uw heil, o Heer.	U kennen doet ons bloeien, uw liefde doet ons goed. Wanneer wij in U groeien smaakt elke dag ons zoet. Wij dorsten heel ons leven om ons aan U te geven. Kom ons dan tegemoet.
Du Schöpfer aller Dinge, du väterliche Kraft, registst von End zu Ende kräftig aus eigner Macht. Das Herz uns zu dir wende und kehr ab unsre Sinne, dass sie nicht irrn von dir.	Gij schepper aller dingen, gij vaderlijke kracht, hebt alle ordeningen der aarde in uw macht. Wil dan tot U bekeren ons hart en zijn begeren, God die ons thuis verwacht.	Gij, licht van den beginne, en Vaders rechterhand, die heerst en alle dingen tot ons geluk omspant, laat, ook als wij niet willen, ons hart in U verstillen, door liefde overmand.
Ertöt uns durch dein Güte, erweck uns durch dein Gnad. Den alten Menschen kränke, dass der neu' leben mag und hier auf dieser Erdenden Sinn und als Begehren Und G'danken hab zu dir.		Wij sterven aan uw goedheid, die ons het leven geeft. De oude mens moet heengaan, de nieuwe Adam leeft. Vernieuw ons doen en denken, dat wij ons aan U schenken, ons hart al bij U leeft.

LEZERS
SCHRIJVENLiturgie in de
Nicolaïkerk

Zeer geachte heer Moolenaar, Met warme belangstelling heb ik het door u geschreven artikel over de Nicolaïkerk gelezen. Deze Nicolaïkerk is enkele jaren ook mijn kerk geweest waar ik zondag en zondag de kerkdiensten heb bezocht.

Het was allemaal mooi indrukwekkend en prachtig: een predikante als mevrouw Peetoom kerkorgelmuziek van niveau. Het waren hoogtepunten in mijn persoonlijk leven, totdat eigen voorganger René Kil in 2008 eens tijdens zijn preek stelde: "U moet niet denken, dat er in de hemel een aparte etage is voor moslims." Later las hij in de commissie Vorming en Toerusting passages over Jezus in de koran. En weer later werd het gebruik dat in de voorbede gebeden werd "voor een waardige dialoog met de islam." Zelf werd dit mij te gortig. Het bord met de Tien Geboden mag door u dan wel pontificaal getoond worden, maar het eerste gebod wordt door een voorbede voor Allah onderuitgehaald. Men zou dit bord het beste kunnen verwijderen.

Dan nog de naam Nicolaïkerk. Op zondag 5 december 2011 was er een heel bijzonder kerkdienst met aandacht voor Sinterklaas, die na afloop van de dienst met Zwarte Piet vanuit de Kruiskapel de kerkruimte betrad en door de toenmalige voorzitter van de kerkenraad hartelijk werd toegesproken. Het was allemaal mooi en aardig: de mensen zaten op het puntje van hun stoel. Maar LET OP de week erna betreedt ds Ari van Buuren de preekstoel, vanwaar hij uit naam van de profeet Micha liet weten, dat het godgeklagd was: *We hadden 68 miljoen uitgegeven.* Hij zei dit notabene in de Klaaskerk. Dit heeft niets te maken met welk ziekenhuis pastoraat ook. Het was een botte bijl waarvoor ik het wel op een lopen heb gezet.

Wat ik nu nog beleef in de Klaaskerk beleef ik als gids van kerkenkijken, waar ik dit jaar twee kritische vragen uit katholieke hoek kreeg. Zo bekende een Italiaanse jonge vrouw mij, dat ze in deze kerk geen 'Crook' zag. Uit de context begreep ik dat zij bedoelde: geen Crucifix. Ze was mogelijk voor het eerst in een protestantse kerk. Later ontdekte ik dat er wel een crucifix staat in de grafkapel van de familie van Tuyl van Serooskerke. In de Klaaskerk kan men een kaarsje branden. Dit ontlokte een andere vrouw de opmerking: "Voor wie worden die kaarsjes eigenlijk gebrand?" Voor haar hoorde daar een Mariabeeld bij en niet een wat mystiekachtige tekening.

Dit als reactie op uw artikel in *Kerk in de Stad*.

Ezra Oudenaarden
ezra.15@hetnet.nl

TEKSTEN VAN SYTZE DE VRIES, MUZIEK VAN HANS LEEUWENHAGE

Vernieuwende vertrouwdheid

(vervolg van voorpagina)

"Ik blijf maar met die gekke Bijbel bezig, en die wil ik alsmaar vertalen in liederen, in poëzie," zegt De Vries over de naamgeving van de stichting. "De taal van de Bijbel heeft mij leren zingen en bidden. Daar haal ik mijn inspiratie vandaan. Lees de profeten maar eens goed – dat is pure poëzie!" De Vertaalslag heeft tevens in haar statuten staan dat ze één keer per jaar zal tonen wat er gedurende een jaar geproduceerd is – zodoende ontstond het Liedfestival.

In de Missa Bilingua hebben het Latijn en het moderne Nederlands allebei een eigen functie, maar ze gaan ook goed samen: de talen worden door elkaar heen gezongen en lopen daarmee vloeiend in elkaar over. Het idee voor deze – wellicht wat ongebruikelijke – combinatie ontstond in de samenwerking tussen Sytze de Vries en Hans Leeuwenhage. In dit vernieuwende concept was het van meet af aan duidelijk dat én oud én nieuw een gelijkwaardige plek moesten krijgen. "In feite wilden we, ter wille van het oecumenische karakter, een soort mengsmering maken," licht De Vries toe. "Daarbij moest enerzijds de traditie van de muzikale motieven en de kernwoorden overleefd blijven. Anderzijds moest de moderne taal ook een plek krijgen en moest het geheel hertaald worden."

Aansluiting

Het maken van de vertaalslag tussen oud en nieuw is niet altijd makkelijk. "De tekst moet ook nog bij de muziek aansluiten, namelijk." Bovendien merkt De Vries dat sommige teksten tegenwoordig anders geïnterpreteerd, of oubollig of te traditioneel bevonden worden: "Soms moet je dingen weglaten, omdat het dan toch verkeerd gelezen wordt." We zijn beiden even stil om die woorden op ons in te laten werken. En dan vervolgt De Vries lachend: "Maar die uitdaging, die past wel bij mij. Als ik kijk naar wat ik verder gedaan heb, gaat dat vaak over het herijken van dingen. Je kunt oude, traditionele dingen wel weggooien

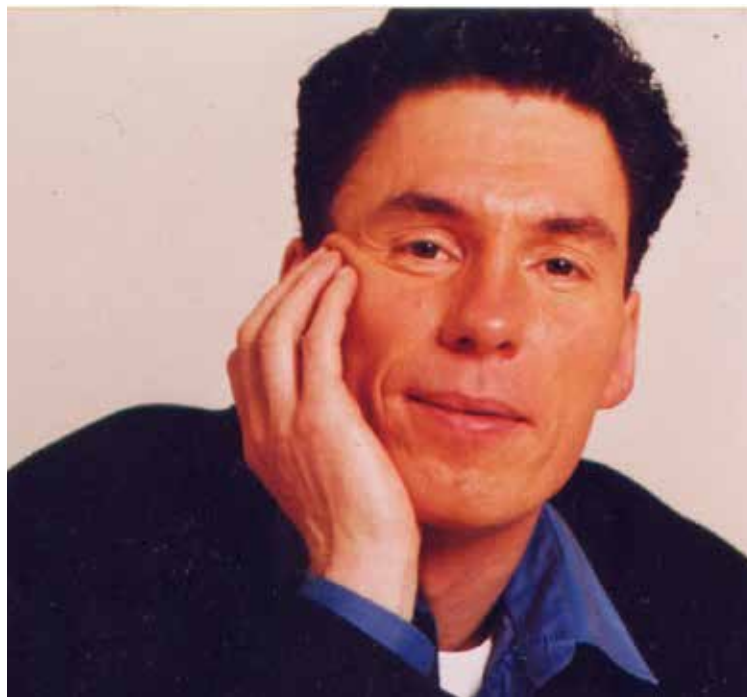
"Oecumenische liturgie is in mijn ogen géén 'vlees-noch-vis-liturgie', maar een 'win-win-liturgie': géén grijze liturgie waarin katholieke en protestantse elementen naast elkaar mogen bestaan en iedereen zijn eigen lijntje loopt, maar een liturgie die toegankelijk en herkenbaar is voor zowel protestanten als katholieken en waarin het muzikale erfgoed van beide tradities een mooi samenspel vormt."

– maar je kunt ook kijken of je het anders kunt zeggen of zingen, zodat je nog wel bij de traditie kunt aansluiten!"

In de Missa Bilingua is niet alleen de tekst, maar ook de muziek tweetalig. Voor Leeuwenhage

* Sytze de Vries: "...De taal van de Bijbel heeft mij leren zingen en bidden. Daar haal ik mijn inspiratie vandaan"...

* Hans Leeuwenhage: "...Eigen stijl"...

speelt hierbij mee dat hij in de vieringen in de Janskerk het muzikaal katholieke aandeel onderbelicht vindt. "Het protestantisme is wel heel erg aanwezig in de zogenoemde oecumenische vieringen in Nederland. Een belangrijke vraag is voor mij: Als er meer traditioneel katholieke elementen in de protestantse kerkmuziek zouden komen, wat zouden protestanten daar dan van vinden?"

Oecumenische liturgie

De muziek van de Missa Bilingua is gebaseerd op de Xle Gre-

goriaanse mis, die bestaat uit vijf delen (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei) en die al sinds mensenheugenis de basis vormt van een katholieke viering. Daarnaast is de – meer bij de protestantse traditie passende – strofische liedvorm gebruikt.

Niet alleen tekstueel, maar ook muzikaal vloeiend beide vormen in elkaar over. Een tweetalige mis, zowel tekstueel als muzikaal... een mooie gedachte, maar hoe gaat dat in de praktijk? Al componerend op de door De Vries geschreven teksten kwam Leeuwenhage af en toe wel wat hindernissen tegen. Lachend vertelt hij: "In de klassieke mis bevat het Gloria de opeenvolgende teksten 'Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te', waarbij de eerste en derde tekst dan wordt gezongen door het volk en de tweede en vierde door het koor. Dat zijn katholieken gewend, dus men zingt dat geheel vanzelf achter elkaar door. Maar in zijn teksten heeft Sytze de Vries de nadruk gelegd op 'laudamus te, benedicimus te'. Wat daarmee te doen als componist? Ik kan uit een vloeiende Gregoriaanse frase niet iets weglaten..."

Uitdagingen

Ook los van de teksten kwam Hans voor uitdagingen te staan. "In principe wordt het Gregoriaans a capella gezongen; tijdens het componeren werd men in die tijd niet gehinderd door gedachten aan klassieke harmonie. Akkoorden zijn aards, dus verticaal gericht, en dat past niet bij het

horizontale (hemelse) a capella. Toch heb ik bij de Gregoriaanse melodie-lijnen gezocht naar minimale passende akkoorden. Want anders zet men niet in...". Leeuwenhage wilde met zijn compositie op een breed vlak meer aandacht voor echte oecumenische gezongen liturgie. Hij heeft het mooie van beide liturgieën samengevoegd en hoopt hiermee een trend te zetten.

Een oecumenisch liedfestival, met de première van een tekstueel en muzikaal tweetalige mis, geïnspireerd op oecumenische liturgie, met nieuwe teksten van Sytze de Vries, gecomposeerd door de dirigent van het koor van de Utrechtse Janskerk, die in de ochtend de gemeentepartij met alle aanwezigen zal instuderen... Daarnaast staan enkele door Hans Leeuwenhage nieuw gecomposeerde koorliederen op teksten van Henriette Roland Holst, Huub Oosterhuis, Willem Barnard en Jannet Delver op het programma en gaat er nog een cantate in première. 's Middags brengt het Vocaal Theologen Ensemble o.l.v. Hanna Rijken een aantal nieuwe liederen van Sytze de Vries ten gehore.

"Eigenlijk is de Bijbel één groot poëziealbum – dat wil ik vasthouden, en weer tot hedendaagse poëzie maken."

Kortom, het belooft een dag vol fonkelend nieuwe, en toch vertrouwde klanken te worden. Redenen genoeg om erbij te zijn!

De dag duurt van 11.00 tot 16.00 uur, inloop met koffie/thee vanaf 10.00 uur.

Toegang: 24 euro, inclusief programmaboek, koffie/thee en lunch.

Dit bedrag kan worden overgemaakt op rekening 4 861 278 ten name van Stichting De Vertaalslag Opgave (vóór 10 november): Anke Mopman, a.mopman@kpn-planet.nl

Zie ook: www.sytzedevries.com/vertaalslag/ www.eug-janskerk.nl/content/liedfestival www.muziekindejanskerk.nl

‘Gedenk de namen’ in de Klaaskerk

Steven Slappendel

Al veel jaren gedenken we in de Nicolaïkerk de overledenen niet aan het eind van het (kerkelijk) jaar maar begin november. Dit jaar vindt de gedachtenisdienst plaats op zondag 3 november om 10.00 uur. Ds Dirk Neven, die voorgaat in deze dienst, gaf de volgende gedachten door over deze dienst.

Zondag 3 november is de eerste zondag na Allerheiligen/Allerzielen, waarop we gedenken de namen van hen die ons het afgelopen jaar ontvallen zijn. Met deze datum voor de gedachtenisdienst verbinden we ons met de brede oecumene. Allerheiligen vindt zijn oorsprong in het Oosten, waar

men al in de vierde eeuw, zij het nog op verschillende data, de martelaren gedacht. Een Allerheiligendienst op 1 november is het eerst bekend uit Engeland en Ierland halverwege de achttiende eeuw.

Oorsprong

Allerzielen is eerder van Rooms-katholieke oorsprong: op 2 november was de gedenktag van alle gestorven gelovigen. In de oude vaststaande liturgie werd op samenhangende wijze de opstanding van Christus gebaseerde hoop op voltooiing van hen die in Christus zijn ontslapen gethematiseerd. Wij proberen ons in dit spoor te bewegen in onze dienst waarin wij onze dierbaren gedenken. Leidraad daarbij zijn de woorden uit de tweede brief aan de Thessalonicenzen (1: 1-12). In dit schriftgedeelte gaat

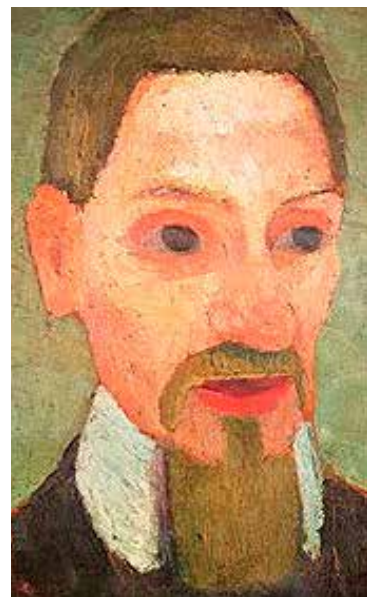
het over lijden en beproeving, over het rechtvaardige oordeel van God, waardoor de apostel Paulus ziet dat de mensen aan wie hij schrijft het Koninkrijk deelachtig en waardig zijn. Zoekend en tastend tracht hij zijn hoorders moed in te spreken, in soms nogal krasse woorden en schrille beelden. Als contrapunt geef ik u het gedicht mee van Rainer Maria Rilke (1875-1926), toepasselijk ‘Herfst’ getiteld:

*Bladeren vallen, vallen van daarginds
alsof verre tuinen verwelken in de
hemel;
zij vallen met afwijzende gebaren.
En in de nachten vervalt de zware
aarde
uit alle sterren in eenzaamheid.
Wij vallen allemaal. Deze hand hier
valt.
En zie de anderen: het is in allen.*

*En toch is er Eén, die al dit vallen
oneindig zachtjes in zijn handen
houdt.*

Rainer Maria Rilke was een van de belangrijkste lyrische dichters in de Duitse taal. Daarnaast schreef hij verhalen, een roman, opstellen over kunst en cultuur en ook talrijke vertalingen, onder andere uit het Frans, van literaire werken en lyriek. Zijn omvangrijke briefwisseling vormt een belangrijk deel van zijn literair nalatenschap.

Aan de dienst wordt meegewerkt door de Nicolaïcantorij onder leiding van Ko Zwanenburg. Zij zingen onder andere ‘Wie lieblich sind deine Wohnungen’ uit ‘Ein deutsches Requiem’ van Johannes Brahms (1833-1897). Berry van Berkum is organist.

* Rainer Maria Rilke afgebeeld door Paula Modersohn-Becker.

OP 1, 2 EN 3 NOVEMBER

Domkerk in teken van gedenken

Conny van Lier

Het weekeinde van 1, 2 en 3 november staat de Domkerk in het teken van gedenken. Dit naar aanleiding van Allerzielen en Allerheiligen.

Allerheiligen vesper

Vrijdagavond 1 november om 19.00 uur is iedereen welkom in de Gedachteniskapel van de Domkerk bij de Allerheiligenvesper. Een avondgebed met medewerking van de Domcantorij en voorgedaan door ds Netty de Jong-Dorland.

Begräbnis-Missa

Zaterdagmiddag 2 november brengt het koor van de Domcantorij onder leiding van Remco de Graas het ‘Musikalisches Exequien: Concert im Form einer teutschen Begräbnis-Missa’ van Heinrich Schütz ten gehore. Het concert duurt van 15.30 tot 16.30 uur en is voor iedereen toegankelijk. Collecte na afloop.

Allerheiligen zondag

Op zondag 3 november geden-

ken we in de dienst van Schrijft en Tafel de geloofsgetuigen, de heiligen die ons zijn voorgedaan. We noemen de namen van wie ons in de gemeente het afgelopen jaar zijn ontvallen. Voor elke naam wordt een kaars ontstoken. Daarna is er voor iedereen gelegenheid een kaars aan te steken voor dierbaren, die zijn overleden. Voorganger in de dienst is ds Netty de Jong-Dorland. Muzikale voorgangers zijn de Domcantorij o.l.v. Remco de Graas en Domorganist Jan Hage. De dienst begint om 10.30 uur.

Wie graag een naam wil laten noemen van een overledene tijdens deze dienst, kan hierover contact opnemen met ds De Jong, predikant@domkerk.nl, telefoon 2400 660.

’s Middags om 14.00 uur en 15.00 uur is er in de Domkerk een uitgebreid gedachtenisprogramma ‘Memento’ in het kader van Culturele Zondag.

* Gedenken in de Domkerk: dienst van Allerheiligen (archieffoto).

3 NOVEMBER CULTURELE ZONDAG ‘HET BOEK’

Memento: Wij gedenken in de Domkerk

Met Domcantorij, Domorganist en vele anderen

Het Boek der boeken, de Bijbel, is al twintig eeuwen lang een bron van inspiratie voor mensen van toen en mensen van nu. Op 3 november, de Culturele Zondag over Het Boek lezen we in de Domkerk enkele passages voor uit het Boek der boeken. Passages die mensen hebben aangespoord om hun rol in de geschiedenis op zich te nemen. Mensen die we later heiligen zijn gaan noemen, omdat ze zich lieten leiden door het Woord van God.

Maria, Willibrord, Maarten en Nicolaas

Bij vier belangrijke heiligen voor Utrecht en voor Nederland staan we deze middag stil. We leren ze kennen door teksten over hun leven en de Domcantorij brengt uiterst diverse muziek ten gehore, die klank geeft aan hun leven en weldaden. Zo horen we over Maria, hoe zij reageerde toen ze van de engel Gabriël vernam, dat ze het kind Jezus verwachtte. De Mariaplaats in Utrecht herinnert nog aan de Maria Maior, een

beroemde Utrechtse kerk die aan Maria gewijd was, maar waar nu alleen nog de kloostergang van staat. We horen over de Ierse monnik Willibrord, de patroonheilige van Nederland, die in 690 het christendom in Nederland bracht en op het huidige Domein het eerste Maartenskerkje bouwde. Op het Janskerkhof staat een standbeeld van Willibrord, een monnik te paard met een kerkje in zijn hand. We horen over Sint Maarten, een bisschop uit Tours, waaraan Willibrord het kerkje op het Domein wijdde. Sint Maarten die tot de dag van vandaag de schutpatroon van de stad Utrecht is. Hij wordt veelvuldig afgebeeld in Utrecht als ridder te paard, die een stuk van zijn mantel weggeeft aan een bedelaar.

Ook het wapen van Utrecht herinnert aan hem, het rood van zijn mantel en het wit van zijn onderhemd. Het Sint Maartensfeest op 11 november is geïnspireerd op zijn delen met de armen. Op de plaats van het Maartenskerkje van Willibrord werd rond 1250 de Sint Maartenskathedraal gebouwd, de huidige Domkerk nu. Tot slot horen we over Sint Nicolaas, een weldoener die arme kinderen geld in hun schoen strooide. Ook hij was in Utrecht al vanaf de twaalfde eeuw bekend, met een kerk aan hem gewijd, de

Nicolaïkerk. Maria, Willibrord, Maarten en Nicolaas waren mensen die zich lieten inspireren door verhalen uit Bijbel. Tijdens de Culturele Zondag Het Boek leer je hen beter kennen en de Domcantorij zingt velerlei prachtige muziek over hen.

Dierbare overledenen

Naast het gedenken van de mensen met een heilig leven toen, is er ook ruimte voor het gedenken van mensen die overleden zijn nu. Op deze middag willen we alle dierbare mensen gedenken, die ons zijn voorgedaan. In het tweede deel van het programma worden bezoekers in de gelegenheid gesteld om een kaars aan te steken voor mensen, die overleden zijn en die hen dierbaar waren. Zo gedenken wij wie ons voorgingen, in 2013 in de Domkerk.

Het gehele programma van een uur wordt twee maal uitgevoerd, om 14.00 uur en om 15.00 uur. Wees welkom, de toegang is vrij.

Memento: Wij gedenken in de Domkerk

Aan Memento werken mee: de Domcantorij onder leiding van Remco de Graas, Domorganist Jan Hage, Tiny van Eeuwijk op de vleugel en als lectores Ellen Dupuis en kerkelijk cultureel werker Conny van Lier.

ARIE DE GROOT: 'IK VIND HET EEN SPANNEND IDEE'

Herbouw geen kerkelijk maar een stedelijk belang

Herbouw Domschip (reacties)

Na de twaalf delen waarmee de serie 'Herbouw Domschip' in Kerk in de Stad van 27 september ten einde kwam, bestond nog de mogelijkheid om te reageren op de artikelen die het afgelopen jaar in Kerk in de Stad zijn verschenen.

Architectuurhistoricus Arie de Groot maakte van deze mogelijkheid gebruik. Hieronder zijn artikel, met de invalshoek dat een voltooide kathedraal niet zozeer een kerkelijk, als wel een stedelijk belang dient.

Wie de artikelen van de complete reeks – inclusief de nagekomen reactie(s) – nog eens wil nalezen, kan toegang krijgen tot de dropbox-map waar ze allemaal in staan. Verzoek om deze map in te zien richten aan: kerkindestad@protestant-utrecht.nl.

Arie de Groot

'Ik denk dat ze in Utrecht heel goed weten wat ze hebben', schrijft Eddy Reefhuis in zijn bijdrage aan deze reeks (Kerk in de Stad 30 augustus 2013). 'Ze' slaat dan op de kerkelijke gemeente. In het nummer van 22 maart stelde gemeentelid Peter Klusener al: 'De Domkerk (...) is het gebouw waar ik, en velen met mij, zich helemaal thuis voelen. (...) Het gebouw zoals het nu is, dat is waar we als gemeente en niet te vergeten de Open Dom, mee zijn vergroeid. Voor mij is dit volmaakt.' De Algemene Kerkenraad zegt in het nummer van 27 september hetzelfde: 'geen behoefte aan een Domkerk met herbouwd schip.'

Toch geef ik Bert Kuipers (Kerk in de Stad 14 juni) gelijk: 'Utrecht weet niet wat zij mist'. Telkens wanneer ik de Dom binnenloop ervaar ook ik de amputatie van het schip. Wat een beperkte ruimte, denk ik dan, ook al is bij de laatste kerkrestauratie het best mogelijke resultaat behaald. Vergelijk dat eens met Eddy Reefhuis' Oude Kerk in Amsterdam, ook mijn kerk. Als je daar binnenkomt zeg je: wat een ruimte!

Is herbouw van het schip nodig voor de Domliturgie? Niet zoals die nu gebeurt. Maar in de Oude Kerk zijn wij gewoon van woorddienst naar tafeldienst letterlijk op te gaan van schip naar koor, en ook is daar alle ruimte voor een rondgang met de hele gemeente door de kerk. Dat lukt allemaal niet in de Dom zoals die nu is, daar is de Dom gewoon te krap voor. Maar zo'n liturgische behoefte (als die zou bestaan) kan de herbouw van het Domschip niet rechtvaardigen. Niemand weet hoe de PGU er over 50 jaar uitziet en wat zij dan nodig heeft. Ik kan het standpunt van de Algemene Kerkenraad dat zo'n project de ambities en draagkracht van de PGU verre te boven gaat daarom begrijpen, maar het blijft

* De Dom van Spiers. De hele westelijke helft (rechts op de foto) van de 130 meter lange kerk is na verwoesting in 1689 en verder afbraak gereconstrueerd in 1772-1778, de westbouw in huidige vorm in 1854-1858.

voor mij wel denken binnen strikt kerkelijke kaders.

Sleutel

De argumenten voor of tegen herbouw liggen mijns inziens niet in het kerkelijke gebruik, maar in het gebouw zelf: in zijn belang voor de stad Utrecht en voor Nederland. De instorting van het schip in 1674 heeft het belangrijkste gebouw van Utrecht en een 'sleutel-monument' van de gotische architectuur in Nederland ernstig verminkt. Herbouw is daarom veel meer een zaak voor de stad Utrecht dan voor de kerkgemeente. De stad zou ook eigendom en onderhoud van het herbouwde schip op zich kunnen nemen, zoals zij dat nu al heeft van de Domschoren.

Herbouw als een zaak niet voor de kerk maar voor de stad? Zo gek is dat niet als we bedenken dat een paar eeuwen terug de kerkmeesters (de kerkrentmeesters van nu) niet tot de kerkenraad behoorden maar aangesteld werden door het stadsbestuur. Kerkbouw was toen een aangelegenheid van de stad, de grote kerk een publiek gebouw.

Zeeland

Een voorbeeld als het Zeeuwse Goes kan dit illustreren. Daar

brandde in 1618 de Grote of Maria Magdalenakerk af, een grote gotische kruisbasiliek. Vooral het oudere, laag gebleven schip werd daarbij zwaar beschadigd. Wat deed het Goese stadsbestuur? Het liet de kerk niet alleen herstellen, maar ook het schip in grotere vorm herbouwen, een vorm die vóór de brand wel gepland maar nooit verwezenlijkt was. En dat gebeurde niet in eigentijdse stijl, maar in de gotische stijl van het dwarsschip en het koor. Voor de protestantse kerkgemeente van toen was dat allemaal niet nodig, die gebruikte alleen het koor als 'preekkerk'. Het dwarsschip en het nieuwe schip, door een stenen muur van het koor afgescheiden, functioneerden als openbare 'wandkerk'. De herbouw had dus totaal geen kerkelijk belang maar diende de hele stadsgemeenschap. Pas 90 jaar geleden is de muur gesloopt en het dwarsschip bij de 'preekkerk' getrokken, maar het schip

dient nog steeds voor wereldlijke doeleinden. Een stichting, opgericht vanuit de kerkvoogdij, zorgt nu voor het beheer.

Goes wist in 1618 wat het miste en liet het beeldmerk van de stad na de brand niet in verminkte staat voortbestaan. Utrecht wist in 1674 ook wat het miste, maar daar lag de situatie geheel anders. Het Domkapittel was eigenaar van de Domkerk en ging pas na sommaties en met subsidie van de stad over tot het meest noodzakelijke herstel. Aan herbouw van het schip viel niet te denken. Sindsdien zijn we gewend geraakt aan een gehalveerde Dom.

Historisch nut

Is herbouw van iets dat al zo lang weg is en dan ook nog in de oorspronkelijke stijl, wel zinvol en ontkent dit niet de geschiedenis?, vragen Eddy Reefhuis en anderen zich af. Ook hier bewijzen verschillende herbouwprojecten

* De Grote of Maria Magdalenakerk in Goes. Op de voorgrond het schip, dat na de brand van 1618 in vergrote vorm werd herbouwd.

het tegendeel, zowel van na de Tweede Wereldoorlog, zoals de Frauenkirche in Dresden, als van veel vroeger.

Als voorbeeld de Dom van Spiers (Speyer) in Duitsland. Na oorlogsverwoesting in 1689 lag de westelijke helft van de enorme romaanse kerk - het halve schip en de hele westbouw - in puin. Herbouwplannen kwamen niet van de grond en de ruïne werd bijna helemaal gesloopt. Pas in 1772 besloot de toenmalige bisschop tot herbouw, niet in eigentijdse stijl maar in de oorspronkelijke romaanse vorm. Dit besluit tot reconstructie was toen uitzonderlijk, maar wordt tegenwoordig als een zeer te roemen daad van monumentenzorg beschouwd, want daarmee heeft een van de belangrijkste romaanse kerken in Duitsland en het icoon van de stad Spiers haar oorspronkelijke gedaante teruggekregen. En de reconstructie maakt nu niet minder dan de bouw of de verwoesting deel uit van de geschiedenis van de kerk.

Herbouw van het Utrechtse Domschip in zijn oorspronkelijke vorm vind ik een spannend idee. Misschien niet nodig voor de PGU, maar wel van belang voor Utrecht als geheel. Als het schip ooit wordt herbouwd zullen latere generaties - en niet alleen Utrechters - zich waarschijnlijk niet meer voor kunnen stellen dat men in onze tijd tevreden kon zijn met een halve Dom.

Auteur van dit artikel is woonachtig te Amsterdam. Hij is tevens de schrijver van het boek *De Dom van Utrecht in de zestiende eeuw. Inrichting, decoratie en gebruik van de katholieke kathedraal*, Utrecht 2011 (proefschrift VU Amsterdam 2006).

Herkomst afbeeldingen:

1. Ansichtkaart, uitgave Stichting Grote of Maria Magdalenakerk te Goes.
2. Walter Haas, *Der Dom zu Speyer*, Königstein im Taunus 1988, p. 4.

‘Social sofa’ krijgt gestalte

Anne-Marie Rutgers

De ‘eerste steen’ is gelegd op de social sofa bij de Marcuskerk. Op dinsdag 7 oktober waren er zo’n twaalf mensen uit Hoograven/Lunetten die hebben meegeholpen om de eerste stenen te plakken. Het worden vrolijke banken, zoveel is nu al te zien.

Het idee achter de Social Sofa is even simpel als ingenieus: breng wijkbewoners dichter bij elkaar door ze samen betonnen banken te laten bekleden met mozaïek, volgens een eigen uniek ontwerp.

In de afgelopen jaren is er flink ge- en verbouwd in de buurt rond de Marcuskerk. Als binnenkort de Wijnesteinlaan is verlegd en het park aangelegd, komt de Marcuskerk hierdoor in een heel andere omgeving te liggen.

Ter afronding van alle activiteiten worden in het park aan het water twee social sofa’s geplaatst. Zo’n sofa is een betonnen buurtbank met een unieke mozaïekafbeelding. Kinderen van de Brede school gaan een tekening maken met als thema ‘De Romeinen’ en deze zal op de banken worden overgebracht. Het mozaïekwerk

* De kale banken (boven), een heel gepuzzel (links), maar: het begin is er (rechts onder). Foto's facebook.com/socialsofahoograven.

wordt gedaan door kinderen van de school, kerk- en moskeegangers en buurtbewoners. Het geheel is een initiatief van ds Hans Koops, wijkpredikant van de Marcuskerk en staat onder leiding van Carin van Dongen, kunstena-

res en buurtbewoner. Op 8 oktober startte het project in de Marcuskerk. De komende maanden wordt er op verschillende dagdelen gewerkt. Op 8 december moeten de banken klaar zijn.

Wilt u meehelpen of gewoon een keertje kijken? Het kan allemaal. Loop gerust eens binnen!

De dagdelen waarop er wordt gewerkt staan vermeld op de deur.

Chris van Deventer

De schutspatroon van stad, regio en Utrechtse kerk, Sint Maarten, is al eeuwenlang in onze stad en ver daarbuiten afgebeeld. Natuurlijk het meest bekend als Romeins militair, al dan niet te paard, die zijn mantel bij de stadspoort van Amiens in de vierde eeuw deelt met een kleumende bedelaar. Maar zijn bekendheid en verering in Europa en ook in Utrecht dankt hij natuurlijk ook aan het feit dat de kerk hem al in de vijfde eeuw heilig verklaarde en hij de nationale beschermheilige van de Franken was geworden.

Zijn daad van barmhartigheid had grote bekendheid gekregen, maar ook zijn verering als Sint Maarten, die heilige bisschop van Tours, die tijdens zijn leven vele wonderen verricht zou hebben. Hij werd dus ook veelvuldig als bisschop afgebeeld. Dat zal ongetwijfeld ook in het Utrechtse en het Sticht het geval geweest zijn.

Reformatie

Van voor de Reformatie in Utrecht, in 1580, resteren ons eigenlijk bijna geen afbeeldingen, zeker niet in of op glas. Toch zullen de Utrechtse kerken en kloosters veel afbeeldingen in glas bezeten hebben. Van een klooster, het Brigittenklooster, waarvan de kapel aan de Nieuwegracht stond is bekend dat het stadsbestuur het klooster een raam voor het nieuwe koor schonk, met daarin afgebeeld Sint Maarten. En ongetwijfeld zal ook de Domkerk wel iets te bieden gehad hebben, al meldt Arie de Groot in zijn boek ‘De Dom van Utrecht in de zes-

Sint Maarten te kijk in Utrechts glas-in-lood

* Glas-in-lood raampje van Sint Maarten, gemaakt door Mengelberg; in particulier bezit.

tiende eeuw’ hier niets over. Er wordt nog al eens gewag gemaakt van ‘enige heiligen’ of ‘een of meer bisschoppen’.

Symbolen

Kijken we in het hedendaagse Utrecht dan is er zeker wel wat te zien. In de periode van de twintigste eeuw is er het een en ander met betrekking tot Sint Maarten afgebeeld. Uiteraard het meest in kerken en kloosters. In de voormalige r.k. Sint Martinus-

kerk (1901) waar het koor beglaasd was met voorstellingen uit het leven van onze heilige; ze zijn helaas verloren geraakt. Maar boven de toegangsdeuren in het portaal bevindt zich nog een afbeelding van Sint Martinus als bisschop van Tours, met mijter, staf en pallium. Ook zijn hier nog enige symbolen van onder andere de manteldeling en de bedeling aan de armen te zien. De r.k. Sint Antoniuskerk (1903) aan de Kanaalstraat heeft een raam met Sint Martinus van Willem Mengelberg uit de jaren dertig. De r.k. Sint Catharinakerk (zestiende eeuw) aan de

Lange Nieuwstraat bezit in het koor een raamafbeelding (1965) van onze heilige van de hand van de Limburgse glazenier Joep Nicolas. Ook de r.k. Sint Gertrudiskerk (1924) aan de Amaliadwarsstraat bezit een glas-in-loodraam (rond 1950) met Sint Maarten.

Verenigingen

En dan zijn er de r.k. verenigingen en particulieren, zoals de r.k. studentenvereniging Veritas en

de r.k. ondernemer Jan Jongerius. Veritas schonk in 1936 een Sint Maartenraam (Charles Eijck) aan de driehonderdjarige universiteit Utrecht en Jan Jongerius verfraaide zijn villa aan de Kanaalweg met een gebrandschilderde afbeelding. De voormalige r.k. technische school Sint Maarten in Nieuw Engeland bezat in de hal een wandgroot glas-in-loodraam met onder andere Sint Maarten. Het gebouw is gesloopt en het raam spoorloos. En het voormalige warenhuis van V & D aan de Stadhuisbrug heeft in het trappenhuis ramen met onder andere een stadswapen met Sint Maarten. Maar ook het stadsbestuur liet het toenmalige gebouw van de burgerlijke stand (1938) verfraaien met een groot glas-in-loodraam met bovenin Sint Maarten; nu in de hal van het gebouw burgerzaken aan de Arthur van Schendelstraat. Er zullen er ongetwijfeld nog meer zijn in particulier bezit, waarvan er nu maar weinig bekend zijn.

De jaarlijkse traditie om op en rond het Sint Maartensfeest in de Domkerk door middel van een tentoonstelling aandacht te schenken aan onze schutspatroon, krijgt dit jaar vorm in een foto-overzicht van afbeeldingen in gebrandschilderd en glas-in-lood in Utrecht. De moeite waard om eens een kijkje te gaan nemen.

Auteur is lid van het Sint Maartensberaad Utrecht (www.stmaartenstadutrecht.nl).

Lezing over bouw van de Domtoren

Samen met de Stichting ‘Mijn Domplein’ houdt de Stichting Voorbereiding Herbouw Schip Domkerk 2013 op dinsdag 12 november een lezing over de bouw van de Domtoren. Dat gebeurt in de Domtoren en begint om 20.00 uur.

Al sinds 1382 steekt de Domtoren boven Utrecht uit. In dat jaar was de toren zo ver klaar dat Sint Maarten als windvaan op de spits geplaatst kon worden. Al tijdens de bouwtijd was het een van de meest aansprekende en besproken gebouwen in Utrecht. En dat zou het altijd blijven. Maar wie liet die immense toren eigenlijk bouwen? En waarom? Hoe zag het bouwbedrijf eruit en hoeveel werklieden waren er bij betrokken? Waar kwamen de bouwmaterialen vandaan en hoe werden die verwerkt en op de juiste plek gehesen?

Momenteel werken historicus René de Kam en bouw-historicus Frans Kipp aan een boek waarin betekenis, bouw, onderhoud en restauratie van de Domtoren centraal staan. Dat boek zal verschijnen op 7 maart 2014. Om de bouw beter te begrijpen, heeft Daan Claessen gedetailleerde 3D-modellen gemaakt van zowel de toren in aanbouw als van de omgeving. In de lezing zal worden ingegaan op het onderzoek naar de toren en het bouwbedrijf van het Domkapittel en de rol van 3D-modellen daarbij. Tijdens de lezing kan men intekenen voor de aanschaf van dit boek. De lezing is gratis toegankelijk; consumpties zijn voor eigen rekening. Aanmelding is verplicht. U kunt dat doen via info@project2074.nl. Er is koffie en thee vanaf 19.15 uur.

KOV jubileert met ‘Die Schöpfung’

Koninklijke Oratorium Vereniging Utrecht (kortweg KOV), een van Utrechts oudste koren, viert dit najaar haar 160-jarig bestaan. Zij doet dat met een jubileumconcert op zaterdag 9 november. Als eregast zal bij dit concert aanwezig zijn Frits Lintmeijer, wethouder van cultuur. Het concert is in de Jacobijkerk, St. Jacobsstraat 171 en begint om 20.15 uur.

Uitgevoerd zal worden ‘Die Schöpfung’, een oratorium dat wordt beschouwd als een van Joseph Haydn’s meesterwerken. Dit oratorium beschrijft en illustreert heel treffend ook in de muziek het scheppingsverhaal volgens het Bijbelboek Genesis. Het ruim zestig mensen tellende koor wordt muzikaal ondersteund door het 190 jaar oude Utrechtsch Studenten Concert. Een van de solisten is de Utrechtse sopraan Esther Putter. Het geheel staat onder leiding van KOV’s vaste dirigent Arthur Koopman. Kaarten zijn verkrijgbaar via de website www.kovutrecht.nl of voor aanvang van het concert in de kerk.

De prijs van de kaarten bedraagt voor volwassenen € 16,50. Jongeren tot 18 jaar, 65+ U-pas, CJP- en Studenten-pashouders betalen € 12,50. Voor deze bedragen ontvangt u het programmaboekje gratis.

Tweede Liedboek-avond Domkerk

Na een succesvolle avond rondom de psalmen en cantica vindt op woensdag 30 oktober de tweede avond plaats rondom het nieuwe liedboek.

Het Liedboek heeft als ondertitel: 'Zingen en bidden in huis en kerk'. Het Nieuwe Liedboek is bedoeld voor gebruik in de eredienst op zon- en feestdagen, maar ook voor getijden, pastoraat en meditatie. Dancantor Remco de Graas laat u ermee kennismaken. Dat gebeurt vooral door veel samen te zingen! Op woensdag 11 september stonden de psalmen en cantica centraal. Op woensdag 30 oktober komen de hymnen en gezangen aan bod.

Wees welkom op de Liedboek-avond in de Domkerk! Deelnemers op 11 september waren erg enthousiast over de avond. Ook al was u er de eerste keer niet, dan ook van harte uitgenodigd.

Vooraf bent u ook welkom bij de vesper (die iedere woensdag) om 19.00 uur plaatsvindt in de Domkerk.

Voor de Liedboekavonden is de kerk open vanaf 19.45 uur.

Leerhuisavonden Kerk en Israël

Het Utrechts Beraad Kerk en Israël heeft dit seizoen weer de leerhuisavonden met inleidingen van Tirtzah Middleton. Op de eerste avond, 20 november, gaat het over het roepingsvisioen van Jesaja. De tweede leerhuisavond, op 22 januari 2014, staat in het teken van het apocriefe Henochboek. Op 26 maart is de derde en laatste leerhuisavond van het seizoen. Dan staat het zogeheten troonvisioen bij Ezechiël op het programma. Deze avonden beginnen telkens om 19.45 uur op het vertrouwde adres: de Antoniuskerk aan de Kanaalstraat.

Op zondag 10 november is er in de lutherse kerk aan de Hamburgerstraat om 19.00 uur een herdenking van de Kristallnacht. Elders in dit blad staat daarover uitgebreid informatie.

Minnebrieven van een Portugese non

Op zondagmiddag 24 november neemt het Utrechts Kamerkoor onder leiding van Wolfgang Lange zijn toehoorders mee in de liefde en het leven van de zeventiende-eeuwse Portugese non Marianne Alcoforado. Hoop en geloof, vreugde en verdriet klinken in liederen van vele tijden en plaatsen door componisten als Cardoso, Lobo, Rheinberger, Ton de Leeuw, Lauridsen en Whitacre. Van laatstgenoemde voeren we het stuk Sainte Chapelle uit. Als een rode draad klinkt het verhaal van de non, beschreven in vijf brieven aan haar trouweloze minnaar, verteld door Ingrid Corvers. Accordeonist Michiel Ockeloen zet alle emotie luister bij met Portugese fadomuziek.

Het concert in de Josephkerk aan de Draaiweg begint om 20.00 uur. Het betreft hier de première in Nederland. De toegang kost twaalf euro, U-pashouders betalen negen euro.

DIAKEN PGU EN STRAATPASTOR BLIJ MET GOEDE RELATIE

Leger des Heils Utrecht viert 125-jarig bestaan

Frans Rozemond

Ieder mens telt, zegt het Leger des Heils. De Utrechtse afdeling van het Leger bestaat eind deze maand 125 jaar. Zo lang al zien de heilssoldaten om naar stadgenoten die in de knel zitten. In het diaconale werk komen de Protestantse Gemeente Utrecht en het Leger des Heils elkaar regelmatig tegen. Dat blijkt uit de verhalen van diaken Hugo Twigt (Nieuwe Kerk) en straatpastor Wieke de Wolff.

Het Leger des Heils is een lichtend voorbeeld voor de Protestantse Gemeente, zo stelt diaken Hugo Twigt van de Nieuwe Kerk. "Iedere laatste zondag van de maand gaan er vanuit onze wijkgemeente vier mensen pannenkoeken bakken in hostel De Hoek aan de Kardinaal de Jongweg. Het Leger runt daar een 24-uurs opvangplek voor 25 chronisch harddrugsverslaafden (m/v). Het begon ermee dat we als gemeente iets voor de onderkant van de samenleving wilden doen. De reactie van de bewoners was erg positief en toen zijn we ermee doorgegaan."

*Wieke de Wolff: "... 'Leger des Heils durft te denken vanuit de nood'..."

Hugo probeert elke maand twee mannen en twee vrouwen voor het bakteam te vinden. "Dat is niet moeilijk, mensen vinden het leuk om te doen. We kunnen bewoners laten zien dat onze interesse in hun bestaan niet eenmalig is. Er wordt echt uitgekoken naar de zondagen dat we komen, weten we van het Leger des Heils-team. Zodra we binnen zijn, schuiven alle bewoners die wakker zijn aan om hun favoriete pannenkoek te bestellen: met spek, kaas, appel, banaan etc. Bedreigd zijn we nooit. Sommigen keken in het begin even de kat uit de boom, maar intussen knopen we met iedereen een gesprekje aan en maken we veel lol."

Tranen

"Mijn stelling is: 'wie goed doet goed ontmoet' en dat zie je ook hier", zegt Hugo. "Eén van onze gemeenteleden is een oudere Straatnieuws-verkoper die het zelf niet breed heeft. Hij heeft

*Aandacht en betrokkenheid geven aan cliënten binnen een centrum van het Leger des Heils (foto Leger des Heils).

ook een keer meegebakken, en kort daarna kwamen verschillende bewoners van De Hoek hem nog eens bedanken bij de winkel waar hij vaak staat. Toen hij me dat vertelde schoten de tranen in zijn ogen: dat hij nog iets kon doen voor mensen die het nog slechter hadden en hem daarvoor bedankten!

Het is natuurlijk fantastisch hoe het Leger des Heils zich inzet. De bewoners van De Hoek hebben allemaal een verhaal. Niemand heeft zo'n ingewikkeld leven gewild, eigenlijk willen ze dolgraag uit de verslavingsellende komen, maar dat lukt maar bij een paar. Voor hen is het Leger des Heils levensreddend geweest, voor alle andere bewoners nog steeds een vaste plek in de chaos van hun leven."

Straatpastores

Ook straatpastor Wieke de Wolff van de Jeruzalemkerk heeft goede ervaringen met het Leger des Heils. "Vanaf medio 2004 werk ik als straatpastor samen met het Leger des Heils, onder meer door pastoraat te verzorgen in hostel De Hoek. Toen het Leger des Heils in 2005 zijn eigen straatpastor terugtrok, bleef ik dat doen. In 2005 kwam Bart van Empel ons team versterken.

Sindsdien verzorgen we het pastoraat in meerdere huizen van het Leger, naast ons werk onder dak- en thuislozen. Vaak gaat het om mensen die we al kennen van de straat. Dat geldt ook voor ziekenboeg De Meerzorg van het Leger des Heils. Daar verblijven mensen die te ziek zijn voor de dag- of nachtopvang of moeten herstellen van een operatie. Ook verzorgen we op verzoek van het Leger soms uitvaarten van dak- en thuislozen die in de opvangplekken overlijden.

Zouden we iets missen zonder het Leger des Heils in Utrecht? Ik denk het zeker. De grote kracht van het Leger is dat het durft te denken vanuit de nood. Hostel De Hoek was bijvoorbeeld het eerste opvangplek in Nederland waar verslaafden met psychische problemen mochten blijven 'gebruiken'. Dat was twaalf jaar geleden heel controversieel, maar de mensen krijgen wel aandacht die ze verdienen. Het typeert het Leger dat het dit aandurft, vanuit de motivatie: Elk mens is door God geliefd, en wij zijn door God geroepen naar mensen om te zien."

Symposium

Het Utrechtse Leger des Heils houdt op zaterdag 2 november

een symposium over de toekomst van de zorg. Welkom zijn kerken, vrijwilligersorganisaties en belangstellenden. In 2015 gaat de financiering en de verantwoordelijkheid van de jeugdzorg én een groot deel van de AWBZ-gefinancierde zorg over naar gemeenten. Deze vormen van zorg gaan deel uitmaken van de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning). Zo ook in Utrecht. De veranderingen gaan gepaard met forse bezuinigingen die 20 of meer procent kunnen bedragen! Om zoveel mogelijk mensen met een hulpvraag te kunnen blijven helpen, zijn er andere vormen van zorg nodig. Er zal vaker een beroep worden gedaan op kerken, mantelzorgers en vrijwilligers. Hoe kunnen we ons daarop voorbereiden?

Sprekers zijn wethouder Victor Everhardt (Wat verwacht de gemeentelijke overheid van de kerken?), Marja Jager-Vreugdenhil over haar onderzoek 'Nederland Participatieland?' en de rol van de kerken, en Cornel Vader over het Leger des Heils als kerk en welzijnsorganisatie in Utrecht. Dagvoorzitter is drs. Gerard van Dieren, actief gemeentelid van de Nieuwe Kerk en voorzitter van Stichting Present Utrecht.

Plaats en tijd: Korpsgebouw Leger des Heils, Schooneggedreef 27h, 9.30 tot 13.00 uur. Aanmelden: symposium@legerdesheilsutrecht.nl onder vermelding van naam, organisatie/kerk en aantal personen. Informatie: telefoon 2749 121.

Bekend van majoor Bosshardt

Het Leger des Heils Utrecht werd op 31 oktober 1888 'ingezworen' in de internationale beweging, die in 1878 door William Booth in Engeland werd opgericht als Salvation Army. Majoor Bosshardt (1913–2007) was jarenlang het gezicht van het Leger des Heils. Zij werd als Alida Margaretha Bosshardt in Utrecht geboren en groeide op boven de winkel in garen, band en manufacturen van haar ouders op de hoek van de Nicolaasstraat en de Twijnstraat. Ze werd vooral bekend vanwege haar inzet voor prostituties en daklozen op de wallen in Amsterdam. In Utrecht staat het Leger bekend om de professionele hulpverlening aan daklozen, jeugdzorg en reclassering, het Bosshardt buurtsteunpunt Zuilen en het beschikbaar stellen tweedehands kleding. Het jubileum wordt gevierd op 9 en 10 november met een reünie, een concert, jubileumsamenkomst en veel muziek en zang. Meer informatie: www.legerdesheilsutrecht.nl.

Harry Pals
(pastor EUG Janskerk)

De gedichten en schilderijen van Lucebert (1924-1994) verwoorden een actueel naoorlogs levensgevoel, ze vertolken protest en hoop. Oude thema's uit het christendom worden opgepakt, herijkt, omgedraaid tot een nieuw zinsverband.

Enkele jaren geleden kwam aan het licht dat Lucebert zich aan het begin van zijn artistieke loopbaan, in 1947, had laten dopen in de katholieke Krijtbergkerk in Amsterdam. Hij werd daarmee geen standaard bekeerling. Hij was uitermate kritisch over de kerk. Maar in zijn werk is overal de invloed van christelijke beelden en begrippen aan te wijzen. Heel zijn werk is religieus geladen. Het vroege gedicht 'een dichter dringt door tot de aarde' (uit 1950) verwijst naar de christelijke traditie. Een fragment:

*wij gaan met aandachtige gezichten
zitten
met vlechten van wierook
een voile van kaarsvet
wij gaan met aandachtige gezichten
zitten*

*wij gaan met lome oren luisteren
naar de hitte der duisternis
naar de waarheid
wij gaan met lome oren luisteren*

*zeg mij de waarheid
zeg waar ben je geboren
ik was buitenissig
een lichtvlek in de ruimte*

Lucebert en het aangezicht van het kwaad

*ik doopte mij in
een buik doofde mij uit
stootte mij uit...*

De verwijzing naar de kerkdienst, met liturgie en verhalen, is onmiskenbaar. De doop is hier niet gedoopt worden, maar zichzelf indopen, onderdompelen, intreden. Maar toen kwam er een afscheid van de waarheid van de wierook.

Over deze kant van Lucebert schreef historicus en theoloog Theo Salemink een prachtig boek, 'Een andere Lucebert. Op het snijvlak van avant-garde en katholicisme' (Valkhof Pers, 2008). Hij laat daarin een Lucebert zien, die worstelt met de grote door de kerk verwoorde thema's: schepping, paradijs, kwaad, incarnatie, Christus, verbond. lijden, sterven, verrijzenis. Hij vormt deze begrippen om, brengt ze in verband met de naoorlogse vragen en onzekerheden. De woorden gaan als het ware door Dada, Nietzsche en Auschwitz heen. Hij verwoorde dit zo in een aangrijpend gedicht:

*ik dacht dat christus wit was
maar hij is rood bloedrood*

Incarnatie
In 1952 publiceerde Lucebert een veelzeggend gedicht met de titel 'Het vlees is woord gewor-

den' – een omdraaiing van een kernbegrip uit de christelijke traditie. Ik hoor daarin een poging om ruimte te maken voor zijn tastende, dichtelijke woorden als verwoording van de materiele, 'vleselijke' werkelijkheid. Het gedicht eindigt zo:

*daar knettert het geraamte van de
kerststal al
er is een heiland in met door zijn lijf
vijf kogeltrechters voor een nagelval*

*de tranen van de dood
de maden van kristal*

Een huiveringwekkende verwoording van kerst in deze wrede wereld...

Verlossing
Salemink beschrijft in zijn boek een ellips van bijna veertig jaar in het leven van Lucebert. Aan het begin klinkt de uitroep in het kleine gedicht 'Zorg':

*mijn god is gestorven
wie zal mij verlossen*

Ik hoor de echo van Nietzsche weerklinken: God is dood! – en wij hebben hem gedood, en nu is de wereld leeg...

Het laatste gedicht van Lucebert gaat over een 'zondenbok'. Ik hoor daarin het bijbelverhaal over het levenseinde van Simson. Het gedicht eindigt zo:

*langzaam daalt hij af men juicht
pondereus buiten alle proportie
daalt hij af
en plaatst zich naast de labbekak
de losplaats
onveranderd niet met verlossing als
poetslap*

Verlossing mag geen gemakkelijke poetslap zijn. Lucebert zoekt naar een verlossing in de leegte, naar een 'toeverlaat' in die leegte, naar de realiteit van de incarnatie in het bestaan van woorden en beelden.

De taal en de beelden van Lucebert zijn niet gemakkelijk te verstaan. Het helpt om te beseffen dat zijn taal vol bijbels geladen beelden zit. En dat zijn schilderijen vol verwijzingen zitten naar christelijke thema's. Het boek van Salemink zet ons op dat spoor.

Een avond in de EUG
Salemink zelf komt ons helpen dit spoor verder te verkennen. Hij houdt hierover een lezing met gedichten en schilderijen van Lucebert. De nadruk zal liggen op het aangezicht van het kwaad in onze tijd, zoals Lucebert dat uittekende in zijn werk.

Deze avond vindt plaats op dinsdag 12 november, in de Grave van Solmsstraat 4 (aanvang 20.00 uur, deelnemersbijdrage vijf euro). Meer informatie en opgave bij mij, hpals@xs4all.nl.

Bachcantate in Geertekerk

Op zondag 3 november wordt in de Geertekerk om 19.30 uur de Bachcantate 'Gott der Herr ist Sonn und Schild' (BWV 79) uitgevoerd. Solisten zijn: Persephone Abbott (sopraan), David Cohen (altus), Mitchell Sandler (bas). Koor en orkest staan onder leiding van Gerard Legeland. Eduard van Hengel verzorgt de inleiding. De toegang is gratis, na afloop is er een collecte.

Sing Now geeft jubileumconcert

Op 9 november viert het Zuidense koor Sing Now zijn twintigjarig bestaan. In 1993 was er in de Bethelkerk in Utrecht Noord al een jongerenkoor en een ouderenkoor, maar er was behoefte aan een koor ertussenin. Vanaf dat moment bestond Sing Now.

De naam komt van Stichts Interkerkelijk Gemengd koor Noorderwijk.

Het koor blijkt al twintig jaar een succesformule te hanteren. Het repeteert met veel plezier met een club van ongeveer twintig mensen. Sing Now verzorgt optredens in onder meer kerkdiensten en in verzorgingshuizen. Het jubileumconcert in de Bethelkerk bevat een greep uit het repertoire, van rustige liederen tot up tempo nummers en van vrolijke Nederlandstalige nummers tot ernstige Engelstalige songs. Het koor beschikt over professionele belichting en geluid. Er is muzikale begeleiding door een combo van gitaar en slagwerk, dit alles onder de bezielende leiding van Roel Bontan op de piano.

Kaarten voor het concert op 9 november zijn te koop bij de koorleden en via info@singnow.nl. Ze kosten tien euro inclusief een kop koffie of thee in de pauze en een drankje na afloop van het concert.

De zaal gaat open om 19.00 uur en het concert begint om 19.30 uur.

Concert Timzingt in de Nieuwe Kerk

Dit jaar bestaat Tear veertig jaar. Voor deze gelegenheid heeft Timzingt een speciale voorstelling gemaakt, die op 29 november te beluisteren is in de Nieuwe Kerk.

Tear werkt al veertig jaar in ontwikkelingslanden, maar vergeet het land dat het meeste hulp nodig heeft: Nederland. Timzingt ziet het scherp en omgekeerd. Een mooie voorstelling waarin niets is wat het lijkt en alles op zijn kop staat. Mooie liedjes, rake observaties en hilarisch cabaret. Het concert is op 29 november om 20.00 uur in de Nieuwe Kerk. Kaarten kosten vijf euro. Voor meer informatie over de voorstelling en voor het reserveren van kaarten, kijk op www.tear.nl/timzingt of kom langs in de Nieuwe Kerk.

Jubileumconcert Santiago

Joost van Beek

Begin 2008 besloot een aantal muzikminnende leden van de Jacobikerk tot het oprichten van een koor. Inmiddels timmert kamerkoor Santiago, want daar hebben we het over, al weer ruim vijf jaar aan de weg. Onder de bezielende leiding van dirigent Herman Mussche heeft het koor zich de afgelopen jaren weten te ontwikkelen tot een koor op niveau, waarbij naast het zingen van kwalitatief hoogstaande muziek ook zeker de gezelligheid niet over het hoofd wordt gezien.

Wat betreft de naam van het koor: die verwijst naar het Latijnse woord voor zingen (cantare) en naar Santiago de Compostela. Het symbool van de bedevaart naar deze Spaanse stad is de sint-jakobsschelp. Deze schelp dankt zijn naam aan de apostel Jacobus, wiens graf zich naar men zegt in Santiago bevindt en naar wie ook de Jacobikerk genoemd is. Ter ere van het eerste lustrum geeft Santiago op zaterdag 16 november een jubileumconcert in de Jacobikerk. De muziek van Georg Friedrich Händel staat dan centraal. Van hem klinken twee anthems: 'O praise the Lord with one consent' en: 'Let thy hand be strengthened', afkomstig uit respectievelijk de Chandos Anthems en de Coronation Anthems. Händel schreef zijn twaalf Chandos Anthems voor gebruik in de

Anglicaanse eredienst. De teksten zijn afkomstig uit het bijbelboek Psalmen. In geval van 'O praise the Lord with one consent' zijn dat de psalmen 117, 135 en 148.

Voetbal...

De vier Coronation Anthems werden gecomponeerd ter gelegenheid van de kroning van koning George II en koningin Caroline op 11 oktober 1727. Sindsdien zijn de Coronation Anthems deels of in hun geheel bij alle kroningen van Engelse koningen uitgevoerd. Het succes van deze stukken was zo groot, dat ze ook gewoon concertrepertoire zijn geworden. De muziek van één van de anthems, 'Zadok the Priest', is zelfs door de Europese voetbalbond UEFA gebruikt (of zo u wilt: misbruikt) voor de officiële hymne van de

Champions League-competitie... Voor 'Let thy hand be strengthened' gebruikte Händel overigens teksten uit een eerdere kroningsceremonie, die van koning James II in 1685.

Het uitvoeren van zowel een liturgisch werk als een meer concertante compositie van Händel weerspiegelt in zekere zin de 'dubbel functie' van Santiago van zowel kerk- als concertkoor. Behalve muziek van Händel staan er composities van onder meer Thomas Tallis, Henry Purcell en Felix Mendelssohn-Bartholdy op het programma.

Aan het geheel werken vier vocale solisten mee: Maria Valdmaa (sopraan), Daniel Elgersma (alt), Scott Wellstead (tenor) en Kees Jan de Koning (bas). De instrumentale begeleiding is in handen van

een barokensemble onder leiding van Femke Huizinga en organist Gerrit Christiaan de Gier.

Kaarten kosten aan de kerk vijftien euro. Studenten (op vertoon van collegekaart) en houders van een CJP of U-pas betalen € 12,50. Kinderen tot en met 12 jaar hebben gratis toegang. In de voorverkoop kosten kaarten respectievelijk € 12,50 en 10 euro. Reserveren kan tot en met vrijdag 15 november telefonisch bij Annemarie van Muiswinkel via 658 5357 of 06-3371 3939 of jmt-verweij@hotmail.com. Gereserveerde kaarten liggen op de avond van het concert klaar in de kerk. Het concert begint om 20.00 uur, de kerk is open om 19.30 uur. Santiago verwelkomt u graag op 16 november in de Jacobikerk!

* Herman Mussche repeteert met Santiago.

Citypastoraat Domkerk

In de drukte van de week is er iedere dag om 12.30 uur het oecumenisch middaggebed. Op maandagmorgen om 7.00 uur het ochtendgebed en op zondag- en woensdagavond om 19.00 uur zijn er de vespers. De momenten zijn laagdrempelig en bieden de gelegenheid om even op adem te komen. Op zaterdagmiddag om 15.30 uur is er wekelijks een concert in het kader van de 'Zaterdagmiddagmuziek'.

In de dienst van Schrift en Tafel op zondag 27 oktober en zondag 3 november gaat ds Netty de Jong-Dorland voor.

In de kerkdienst van zondag 3 november noemen we de 'heiligen' die ons voorgingen en gedenken we hen die in het afgelopen jaar overleden zijn. Voor elke naam wordt een kaars ontstoken. Als u een naam van een geliefde genoemd wilt hebben die in de afgelopen periode is overleden, neem dan contact op met de ds Netty de Jong-Dorland, e-mail: predikant@domkerk.nl, telefoon 2400 660.

Vrijdag 1 november bent u hartelijk welkom bij de Allerheiligenvesper. Deze begint om 19.00 uur.

Dinsdag 29 oktober is de eerste van drie avonden met als titel: 'Wat zijn onze manieren'; een introductie cursus over het Citypastoraat voor ieder die nieuw is in de Domkerk en meer wil weten over onze manier van vieren en visie op - en omgang met de Bijbel. Informatie en aanmelding kan bij de Dompredikant.

Jacobikerk

Yupjacobi is de naam van het netwerk voor twintigers en dertigers in de Jacobikerk. Jonge gemeenteleden die (net) aan het werk zijn of nog op zoek naar een baan, misschien nog wel aan de studie. Bedoeling is elkaar wat vaker te ontmoeten dan alleen tijdens de koffie in de kerk. Denk bijvoorbeeld aan een sporttoernooi, een borrel, een fietstocht, een spelletjesavond, verschillende workshops, etc. Wil je van deze activiteiten op de hoogte blijven, geef je emailadres en naam dan even door aan ons via yupjacobi@gmail.com. Dan hoor je binnenkort meer!

In Psalm 32 worden we opgeroepen om te bidden tot God. Het is goed om te bidden voor en met elkaar. U kunt na de dienst naar de voorbede voor uw persoonlijk gebed. U kunt ook gebedspunten voor de gemeente aangeven. We komen elke tweede en vierde maandag van de maand bij elkaar in de bovenzaal van de Jacobikerk, 20.00 tot 21.00 uur. De eerstvolgende keer is maandag 28 oktober. Je bent welkom. Informatie of doorgeven van gebedspunten: gebedsgroep@jacobikerk.nl of telefoon 272 4114.

Johannescentrum-gemeente

Op zondag 27 oktober zijn Jeremia 14, 7-10 en 19-22 en Lukas 18, 9-14 aan de orde. In beide lezingen is sprake van schuld, boete en inkeer. Bij Jeremia keert het volk zich biddend tot God opdat Hij hen vergeeft en aan de allesvernietigende droogte een eind maakt. Bij Lukas ontmoeten we een trotse Farizeeër en een boetvaardige tollenaar. Met wie van beiden voelen we ons het meest verwant? Te weten dat je het allemaal goed voor elkaar hebt, kan rust geven, maar God rechtvaardigt niet de hardwerkende Farizeeër maar de schuldbewuste tollenaar en dat is interessant.

Zondag 3 november valt vlak na Allerheiligen en Allerzielen en is daarom de zondag waarop wij als gemeente onze overledenen van het afgelopen jaar gedenken. Hun namen worden genoemd en er worden voor hen kaarsen ontstoken. De liturgie is op dit gedenken afgestemd. We lezen Jesaja 60, 1-11. 17-22 en zingen met het koor Matteüs 5: 1-12. Het licht van de Eeuwige, dat over ons schijnt in goede en kwade dagen, zal in deze viering de rode draad zijn. Het gedicht 'Herbst' van Rainer Maria Rilke is voor deze gelegenheid door onze cantor Wick Gispén op muziek gezet en wij zingen het tafelgebed 'Gij die weet', met de mooie en troostende woorden 'En niemand valt of hij valt in uw handen, en niemand leeft of hij leeft naar U toe'.

Familieleden zijn door middel van een brief voor deze viering uitgenodigd. Mocht u onverhoopt geen uitnodiging hebben ontvangen maar toch vanwege een overlijden bij de Johanneskerk betrokken zijn, weet u dan van harte welkom! Ds Toos Wolters gaat in beide vieringen voor. De vieringen beginnen om 10.30 uur. Voor en na de viering is er gelegenheid elkaar te ontmoeten onder het genot van een kopje koffie.

Marcuskerk-Wilhelminakerk

Zondag 27 oktober is de voorganger ds Kooops. Op 3 november gaat ds B. Wallet voor in de Marcuskerk. Deze zondag vieren we oogstdienst. Er wordt ingezameld voor de voedselbank in Lunetten. Na de ochtenddienst is weer het zanghalfuurtje. Alle kinderen vanaf 4 jaar zijn welkom.

De dienst in de Wilhelminakerk, waarin ds Marian van Giezen voorgaat, is de gedachtenisdienst. De namen van (in het afgelopen jaar) overleden gemeenteleden zullen hardop worden genoemd, maar er is ook ruimte voor het gedenken van ieders eigen dierbare overledenen. De dienst zal – in woord, muziek en gebed – een meditatief karakter hebben. Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk. Zie voor meer informatie onder: 'Vespers in Zuidoost'. Er is nog steeds behoefte aan kleding voor de gedetineerden in het Wolvenplein. Er is daar een enorm

WIJKNIEUWS

tekort. Het betreft uitsluitend mannenkleding: broeken, trainingsbroeken, joggingbroeken, truien, sweaters t-shirts. Wanneer u kleding voor hen hebt, wilt u deze dan bezorgen bij: Alfred Boom, Dillenburgstraat 15, telefoon 2516 851; Riek Smit, Snipstraat 17, 2515 918 of bij Jeroen 't Hart, Zevenwouden 211, 2801 417.

Marcussectie

Zaterdag 2 november is het zo ver: de jaarlijkse bazaar. De voorbereidingen zijn in volle gang en de kelder begint al aardig vol te raken. Uiteraard kan er nog meer bij, dus lever uw bruikbare spullen vooral nog in op donderdag 31 oktober vanaf 10.00 uur. Verder een oproep aan alle bakfanaten: In de koffiehoeke van de bazaar willen we graag taart verkopen, om gelijk op te eten of om mee te nemen voor thuis. Uiteraard hebben we daar uw hulp bij nodig voor het maken van verschillende soorten taarten. De opbrengst komt geheel ten goede aan de bazaar. De gebreide sjaals en dergelijke artikelen kunnen ingeleverd worden, maar u kunt ook wachten of doorbreien tot aan de bazaar.

U kunt zich nog steeds opgeven voor een keer op vrijdagochtend koffieschenken in het Knooppunt. Informatie bij de diakenen.

De 'eerste steen' is gelegd op de social sofa, zie elders in dit blad. De ouderensoos komt weer bij elkaar op 9 november: ds Dirk Neven laat ons kennismaken met de Oosterse Kerk. We beginnen om half drie in de grote Marcuszaal en we gaan door tot half vijf. De zaal gaat open om twee uur. Ook als u nog geen lid bent, bent u van harte welkom. U hoeft niet direct lid te worden maar kunt eerst eens 'op proef' komen kijken of de Soos wat voor u is! Bijdrage in de kosten: € 1,50. Wie behoefte heeft aan vervoer kan contact opnemen met Cor van Rijswijk, telefoon 2888 597.

Op zaterdag 19 oktober vragen Jacco Rijkse en Rosa Iglesias een zegen over hun levensverbintenis. Dit gebeurt om 11.00 uur in de Marcuskerk. Marco (zoon van Henk en Ida Rijkse) woont al jarenlang in Spanje. Nu Jacco Rosa op zijn levensweg is tegengekomen, willen zij de Eeuwige vragen om hen op hun levensweg te vergezellen.

Wilhelminasectie

Om gaandeweg in de Wilhelminakerk een aantal nieuwe liederen uit het nieuwe Liedboek in ons repertoire op te kunnen nemen, is Edith Tilanus een zanggroepje begonnen. Dit groepje komt voorsnog elke vrijdag voor de eerste zondag van de maand (eerstvolgende: 1 november) bijeen van 10.00 tot 11.00 uur in de Wilhelminakerk. Het gaat niet zozeer om mooi zingen; alleen om samen de zang van een nieuw lied te ondersteunen. Belangstelling? Neem contact op met Edith Tilanus, telefoon 210 9925.

In de week van 28 oktober tot en met 1 november worden in de Wilhelminawijk zes huiskamersprekken gehouden. De gesprekken gaan allemaal over hetzelfde onderwerp, dat te maken heeft met de toekomst van onze wijk-gemeente. Zo kunnen gemeenteleden met elkaar én met de predikant in gesprek over dit onderwerp. Ds Marian van Giezen zal bij elk van de huiskamersprekken

aanwezig zijn; ook zal er steeds minstens één lid van het sectie-team bij zijn. Mocht u de uitnodiging, die via Kompas verspreid is, niet hebben gekregen, maar wél mee willen doen, neem dan contact op met ds Marian van Giezen.

Nicolaïkerk
Hemel en aarde
beleven en bewegen

Op zondag 27 oktober, de zesde zondag van de herfst, vieren we met elkaar de jaarlijkse oogstdienst. Het is goed om ook liturgisch eens per jaar stil te staan bij het gegeven dat ons veel te beurt valt aan opbrengst van gewas en arbeid. De goede God schenkt zijn geestkracht, mensen steken samen hun handen uit de mouwen en/of benutten hun verstand. Het is mooi dat er zo veel aan opbrengst is, wereldwijd. Toch willen we niet voorbijgaan aan de schrijnende verdeling mondiaal van de welvaart, en dat steeds meer mensen ver weg, maar nu ook in ons eigen land, gedwongen aan de kant komen te staan. De schriftlezingen zijn uit de profetie van Jeremia (14: 7-10) en het evangelie van Lucas (18: 9-17). Ds Dirk Neven is de voorganger en Ko Zwanenburg bespeelt het orgel.

Op zondag 3 november, de eerste zondag na Allerheiligen/Allerzielen, gedenken we in onze gemeente de namen van hen die ons het afgelopen jaar ontvallen zijn. Voorganger is ds Dirk Neven en organist is Berry van Berkum. De Nicolaïcantorij onder leiding van Ko Zwanenburg werkt mee aan deze dienst. Zij zingen onder meer: 'Wie lieblich sind deine Wohnungen' uit 'Ein deutsches Requiem' van Johannes Brahms (1833-1897).

Om 17.00 uur is er een vesper. Hierover staat meer informatie elders in dit nummer.

Op woensdag 6 november is er een zangavond in de Nicolaïkerk; aanvang 20.00 uur. We gaan met elkaar aan de slag met het Nieuwe Liedboek: nieuwe liederen met het oog op advent en kerst. Er zijn niet minder dan 106 (van de 1550) pagina's ingeruimd voor deze liederen. Behalve bekende en zeer vertrouwde liederen ook nieuwe liederen van dichters als Huub Oosterhuis, Henk Jongerius, Karel Deurloo, Sytze de Vries en vele anderen. Soms op oude, soms op gloednieuwe melodieën. Cantor Ko Zwanenburg neemt ons bij de hand om dit nieuwe landschap te verkennen, zodat we straks ook de nieuwe teksten en melodieën uit volle borst kunnen meezingen.

Zondag 27 oktober gaat om 10.00 uur ds A. van Heusden uit Driebergen voor. Zondag 3 november is er een doopdienst in de Nieuwe Kerk, waarin ds Carol van Vieren voorganger is.

Over het jubileumconcert van Tear op 29 november in de Nieuwe Kerk staat elders in dit blad een artikelje.

Utrecht-West

Zondag 27 oktober gaat in de Pnielkerk (oud)gemeentelid Martin Boon voor en in Parc Transwijk dhr. Nijkamp. Zondag 3 november is er een SMS-dienst; de voorganger is Sijbrand Alblas en het thema is: 'In welke wereld leef jij?'. In Parc Transwijk gaat de heer Hubers voor in een dienst van Schrift & Tafel en 's middags is in de Triumfa-

torkerk een dienst van De Haven. Op maandag 28 oktober begint een serie groothuisbezoeken over 'Samen Christus volgen'. Juist nu er veel verandert willen we als gemeenteleden met elkaar in gesprek gaan over wat ons met elkaar verbindt. Zie de wekelijkse Nieuwsbrief voor de exacte tijden en plaatsen. U kunt zich aanmelden via Titia Thomas.

Donderdagavond 31 oktober organiseert 'Matters of the Soul' weer een bijeenkomst voor jongeren. Het thema is: 'Maskers af!' – zeer toepasselijk op Halloween... Die middag is in de Dominicuskerk de oecumenische najaarslezing. In het kader van de serie 'Muziek die draagt' gaat het over 'Muziek en afscheid'. De spreker is theoloog en musicus Martin Hoondert.

Ten slotte wordt rond deze tijd de nieuwe Activiteitenfolder verspreid, een mooi overzicht van de activiteiten en kringen in onze wijk-gemeente. Het is bemoedigend om te merken op hoeveel verschillende manieren mensen zich verbonden weten met onze gemeente. De meeste kringen zijn inmiddels al van start gegaan, maar u kunt bijna overal alsnog aansluiten. Van harte aanbevolen!

Op zondag 6 oktober werd de stad nogal luidruchtig wakker gemaakt door de jongeren van de 12 plus groep. Op uitnodiging van het Utrechts Klokkenluidergilde (UKG) hadden zij die ochtend bezit genomen van de Domscoren en daar mocht de gehele stad van meegenieten. Na een korte rondleiding door de toren en een uitleg van de diverse klokken was het moment aangebroken om de klokken hun werk te laten doen. Zijn de klokken buiten al goed te horen, binnen was het helemaal een geweld van je welste. Dwars door de gehoorbeschermers heen dreunden de klokken door je hoofd. Ook buiten was een drukte van belang. Vanaf de omloop werden alle wandelaars op het Damplein een goede zondag toegeroepen. Nadat het Gilde het idee had dat de gehele stad nu wel wakker was, werd de jeugd nog getraakteerd op fris en wat lekkers. Al met al een bijzondere ervaring die zij niet snel zullen vergeten en u misschien ook niet. Heel wat rustiger ging het er toe op het wijkreisje van dinsdag 8 oktober. Onder leiding van de enthousiaste organisatie en een prima buschauffeur werd de groep die zich had opgegeven rondgereden door het waterrijke Groene Hart van Nederland. Ook het weer deed zijn best, zodat ook de boottocht een onvergetelijke ervaring voor de deelnemers was. De conclusie van de dag was dan ook dat Nederland veel te bieden heeft en dat zij daar van hebben genoten.

'Letterlijk Uniek!', dat is het thema van het werk van Gerda Drop dat momenteel te zien is in de Tuindorpkkerk. In haar werk worden teksten uitgebeeld op een eigen unieke wijze. Benieuwd?

vervolg op pagina 15

Lezer, maar geen abonnee?

Met deze bon verzekert u zich elke twee weken van actueel Utrechts kerknieuws. Oecumenisch van geest, inspirerende verhalen van stadgenoten en volop aandacht voor de rijke christelijke cultuur van onze stad!

Ja, noteer mij voor € 30 per jaar – tot wederopzegging – als abonnee van Kerk in de Stad.

Dhr/mevr/fam. voorletter(s):

naam:

straat en huisnummer:

postcode:

woonplaats:

telefoonnummer (i.v.m. controle)

Stuur de bon in een gefrankeerde envelop naar

Kerk in de Stad, Eykmanlaan 433, 3571 JR Utrecht.

U ontvangt Kerk in de Stad per TNT Post elke twee weken thuis.

TUINAANLEG

Hoveniersbedrijf

TUINLAND

Onderhoud van uw tuin.
Tevens rooien van bomen.
Ook voor uw straatwerk,
schuttingen en graszoden.
U de klus, wij de kennis.

www.tuinensierbestrating.nl
Tel. 030-6865858
mob. 06-55713383

REPARATIE

**Klokkenatelier
Jan Haasnoot**

Voor al uw klokken en
barometers

(reparatie en verkoop)
Vleutenseweg 320,
Utrecht.

Tel: 030-6034247
www.klokken-barometers.nl

Boerderij Mereveld PARTY & EVENEMENTENVERZORGING SINDS 1938

**BRUISENDE BEDRIJFSEVENEMENTEN
ROMANTISCHE HUWELIJSFEESTEN
VERRASSEND ENTERTAINMENT
STIJLVOLLE BUFFETTEN EN DINERS**

Boerderij Mereveld ademt de sfeer van het landelijk leven van rond het jaar 1900 en ligt toch op slechts enkele minuten van Utrecht-centrum. Zoekt u naar een sfeervolle locatie waar vakmanschap en creativiteit het succes van uw bedrijfsfeest, bruiloft of diner garanderen?

Wij heten u van harte welkom!

Capaciteit 25-500 personen, parkeren geen probleem, makkelijk te bereiken

Inlichtingen of documentatie?

Belt u ons:

Tel. 030 - 251 47 80 Fax 030 - 254 34 23

Mereveldseweg 9 3584 LH Utrecht

www.boerderijmereveld.nl

'KidSjes'

HULPVERLENING

Wilt u uw verhaal kwijt?
Iets bespreken?
Persoonlijk contact?
Wij hebben altijd tijd
voor een gesprek of chat:

**Sensoor
Utrecht**
DAG EN NACHT AANDACHT

- Vertrouwelijk
- Anoniem
- 24 uur per dag

030 - 294 33 44 0900 - 0767 (€ 0,05 p.m.) www.sensoor.nl

TE HUUR

Gemeubileerde zolderverdieping - twee kamers - met prachtig uitzicht op de tuin, in charmant oud huis (jaren '30), vlakbij NS-station Hollandsche Rading, goede verbinding met Utrecht. Schitterende natuur om de hoek. Ook gebruik van tuinhuis, badkamer en keuken. € 500,- p.m. (all-in). Interesse? Bel 035-5771895.

**Brinkers
Tapijten Gordijnen**

KOEKOEKSTRAAT 49 3514 CT UTRECHT 030 - 271 77 62

**Prins
Schoonmaakdiensten**

- Schoonmaakonderhoud
- Glazenwassen
- Gevelreiniging
- Vloeronderhoud
- Opleveringsschoonmaak
- Dieptereiniging

Schaverijstraat 37 • 3534 AS Utrecht
030-2444004 • www.prinsbv.nl

www.narratio.nl

Het adres voor
inspirerende uitgaven,
projecten en tijdschriften.

**Reisboekhandel
INTERGLOBE
Reisgidsen**

**Landkaarten
(overzichtskaarten
en deelkaarten
van - bijna - alle
landen ter wereld**

Vinkenburgstraat 7
3512 AA Utrecht
telefoon 030-2340401

Woninginrichting

Ter Hoeve

Voor meubelovertrekken
en meubelreparaties
Bel: (030) 26 17 605
en wij komen langs voor
prijsopgaven.

De mensen achter Uitvaartverzorging H. Agterberg

*"Mijn naam is Gert Jan Daalhuisen,
directeur van Uitvaartverzorging
H. Agterberg in Utrecht.
Al 100 jaar verzorgen wij
complete begrafenissen en crematies.*

*Met al uw wensen wordt rekening
gehouden. De overledene kan
bijvoorbeeld worden overgebracht
van het woonhuis of ziekenhuis
naar ons sfeervol ingerichte
uitvaartcentrum aan de*

Wolter Heukelslaan 50-51 te Utrecht.

Maar thuis opbaren kan natuurlijk ook.

*Ons team van professionele medewerkers regelt dat
allemaal. Ons uitvaartcentrum is daarom*

7 dagen per week bereikbaar

*- zowel overdag als 's nachts - om bij overlijden
direct hulp te bieden."*

Uitvaartverzorging H. Agterberg
Wolter Heukelslaan 50-51
3581 ST Utrecht
telefoon **(030) 251 09 82**
Internet: www.agterberg.nl

Altijd directe hulp bij overlijden

Lauteslager
makelaars bv sinds 1850
Catharijnesingel 100
3511 GV Utrecht

NVM

fax 030-231 83 88
www.lauteslager.nl
makelaars@lauteslager.nl
030-231 51 86

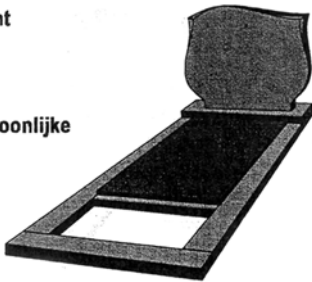
Omdat ieder persoon
bijzonder is...

barbara
uitvaartverzorging

Tel. (030) 296 66 66 **barbarauitvaart.nl**
Egginklaan 51 Utrecht Nieuwe Vaart 5 Vleuten

**STEENHOUWERIJ
JONGERIUS**

- een zeer breed assortiment
grafwerken, steensoorten
en accessoires.
- eigen steenhouwerij voor
het vervaardigen van persoonlijke
wensen.
- complete verzorging van
vergunning tot plaatsing

Schaverijstraat 59,
3534 AS Utrecht,
tel. 030-2444004

www.steenhouwerij.nl

Ouwerkerk
Uitvaartzorg Utrecht

(030) 261 55 73 - www.ouwerkerk-uitvaart.nl

*Afscheid.
Een mensenleven waardig.*

Het overlijden van een dierbare is een ingrijpende gebeurtenis. Gevoelens van verdriet, woede, pijn en gemis strijden om voorrang. In de periode vlak na het overlijden is het soms moeilijk om de gedachten goed op een rij te krijgen. Dan is het goed als er iemand is die u zaken uit handen kan nemen, zonder de regie over te nemen.

Voortgekomen uit de Protestantse Kerken in Utrecht zijn de waarden van de kerk nog steeds actueel voor onze dienstverlening. Wij zijn een kleinschalige organisatie, waarin een persoonlijke benadering

centraal staat. Voor directe hulp na overlijden zijn wij persoonlijk dag en nacht telefonisch bereikbaar. PCB Uitvaartzorg heeft ook een InformatieCentrum in Nieuwegein-Zuid aan de Dorpsstraat 6. U kunt zich hier vrijblijvend laten informeren over uitvaartverzorging, nazorg en gedachtenisvormen. Het InformatieCentrum is dinsdag, donderdag en vrijdag geopend van 10.00 tot 16.30 uur. Een afspraak maken op andere dagen of bij u thuis is ook mogelijk. PCB Uitvaartzorg organiseert regelmatig lezingen en exposities. Meer informatie vindt u op: www.pcb-uitvaart.nl.

**PCB
UITVAARTZORG**

David van de Waal · Tineke Ouwerkerk · Liesbeth Kramer · Peter van Bennekom

Donaudreef 25 3561 EL Utrecht Telefoon [030] 262 22 44 dag en nacht
Dorpsstraat 6 3433 CH Nieuwegein Telefoon [030] 605 16 30 dag en nacht

Alle kerkgebouwen zijn toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Kerkgebouwen aangegeven met * zijn voorzien van een aangepast toilet.

27-10 aanvang wintertijd!

protestantse kerken binnen de PGU

Bethelkerk *
De M. Keizerlaan
Diensten: 10.00 u.
27-10 mw.ds T. Zijlstra, Utrecht
03-11 mw.ds N. van Andel, Houten, bijzondere dienst
06-11 geen dienst

Domkerk *
Domplein
Diensten: 10.30 u.
27-10 ds N.J. de Jong-Dorland
03-11 ds N.J. de Jong-Dorland
Vespers, 19.00 u.
27-10 vesper
01-11 ds N.J. de Jong-Dorland, Allerheiligen-vesper
03-11 vesper

Evang.-Lutherse kerk
Hamburgerstraat
Diensten: 10.30 u.
27-10 ds J. Wiegers
03-11 mw.ds C. Karrer

Evang.-Lutherse kerk De Wartburg
Kennedylaan
Diensten: 10.00 u.
27-10 mw.ds A. van der Schrier
03-11 mw.ds K. Storch, viering Heilig Avondmaal

De Haven
Marco Pololaan 185
Diensten: 16.30 u.
27-10 geen dienst
03-11 dienst

Jacobikerk *
St. Jacobsstraat
Diensten: 10.00 u.
27-10 ds A.J. Zoutendijk
03-11 prof. J. Muis
Diensten: 17.00 u.
27-10 ds H. Mosterd
03-11 ds A.J. Zoutendijk
03-11 19.30 u. Avonddienst

Janskerk *
EUG Oek.
Studentengemeente
Janskerkhof
Diensten: 11.00 u.
27-10 mw.ds J. Nottelman
03-11 dhr. J. Smit

Johannescentrum *
M. van Parmadreef
Diensten: 10.30 u.
27-10 mw.ds T. Wolters
03-11 mw.ds T. Wolters, dienst van Schrift & Tafel

Marcuskerk *
Wijnesteinlaan
Diensten: 10.00 u.
27-10 ds J.S. Koops
03-11 ds B. Wallet

Nicolaïkerk *
Nicolaaskerkhof
Diensten: 10.00 u.
27-10 ds D. Neven, oogstdienst, dienst van Schrift & Tafel
03-11 ds D. Neven, gedachtenisdienst
03-11 17.00 u. vesper

Nieuwe Kerk *
Bollenhofsestraat
Diensten: 10.00 u.
27-10 ds A. van Heusden
03-11 ds B.C. van Vieren

Oranjekapel *
Amsterdamsesstraatweg
Diensten: 10.00 u.
27-10 ds J. H. Uytendogaard
03-11 mw.ds M. Hofma

Pieterskerk, Eglise Wallonne
Pieterskerkhof
Diensten: 10.30 u.
27-10 ds G. van 't Spijker
03-11 onbekend

Pniëlkerk *
Lessinglaan
Diensten: 10.00 u.
27-10 dhr. M. Boon
03-11 dhr. S. Alblas

Roobolkerk
Corn. Roobolstraat
Diensten: 10.00 u.
27-10 geen viering
03-11 mw.A. de Bruyn, herdenking overledenen

Tuindorperkerk *
Van Riellaan
Diensten: 10.00 u.
27-10 drs. F. Smits
03-11 ds P.J. Rebel

Wilhelminakerk *
Hobbemastraat
Diensten: 10.00 u.
27-10 dienst in Marcuskerk
03-11 mw.ds M. van Giezen, gedachtenisdienst

andere kerken

Baptisten Gemeente
Utrecht 'Silo'
Herenstraat 34-36
Diensten: 10.00 u.
27-10 dr. O. de Vries
03-11 ds T. de Graaf, viering Avondmaal

Doopsgezinde Gemeente *
Oudegracht 270
Diensten: 10.00 u.
27-10 mw.ds A. van der Zijpp
03-11 ds F. Kruijne

Geertekerk, * Remonstrantse Gemeente
Geertekerkhof
Diensten: 10.30 u.
27-10 ds T. Mikkers
03-11 gez. dienst in Doopsgezinde kerk (10.00 u.)

Gemeenschap Wladimirskaja
Sint Antoniuskerk
Kanaalstraat 200
Diensten: 10.30 u.
27-10 geen viering
03-11 geen viering

Kerk van de Verkondiging van de Moeder Gods
Springweg 89
Diensten: 09.00 u.
27-10 18e Zondag na Pinksteren
03-11 19e Zondag na Pinksteren

Holy Trinity Church
Van Limburg Stirumplein
Diensten: 10.30 u.
27-10 Sung Eucharist, Rev. D. Phillips
02-11 20.00 All Souls, Solemn Requiem Mass, Rev. D. Phillips
03-11 All Age Worship with Holy Communion, Rev. D. Phillips

Huis van Vrede
Van Kleffenslaan 1
Diensten: 11.00 u. met Ma-rokkaans ontbijt
27-10 dhr. G. Koop
03-11 dhr. H. Ijmker

ICF Utrecht Mattheuskerk
Hendrika van Tussenbroeklaan 1a
Diensten: 14.00 u., engels-talig
27-10 dhr. J.H. Bonhof
03-11 dhr. L.A. den Butter

Jeruëlkerk, *
Vrije Evangelische Gemeente Ivoordreef
Diensten: 10.00 u.
27-10 dr. L. Mietus
03-11 ds W. van Laar

Leger des Heils
Schooneggendreef 27H
Diensten: 10.00 u.
27-10 maj. J. van Hal
03-11 env. C. Ossewaarde

Nederlands Gereformeerde Kerk Jeruzalemkerk
Troosterlaan
Diensten: 09.30 u.
27-10 ds M. Janssens
03-11 ds M. Janssens
Diensten, 17.00 u.:
27-10 ds M. Janssens
03-11 ds H. de Bruijne

Oecumenische onderwegkerk Blauwkapel
Kapeldwarsweg
Diensten: zondag 10.30 u.
27-10 ds K. 't Lam, organist dhr. E. Vliem
03-11 past. A. van Dam, organist dhr. F. Sellies, m.m.v. Vocaal Ensemble Chouette

Oud-Katholieke Parochie Utrecht Ste Gertrudis
Willemsplantsoen 2
Diensten: 10.00 u.
27-10 past. B. Wallet
01-11 19.30 u. Hoogmis
02-11 Requiem
03-11 pr. H. Lippe, Gouda

ziekenhuizen

AZU Stiltecentrum
Heidelberglaan
Diensten: 10.00 u.
27-10 mw.ds M. van Steenbeek
03-11 geen dienst

Diakonessenhuis
Bosboomstraat
Diensten: 10.00 u.
27-10 ds F. Kruijne
03-11 mw.ds I. Haijink, dienst van Woord & Tafel

St. Antonius ziekenhuis
Soestwetering 1
Diensten: 10.00 u.
27-10 mw.ds N.T. Overvliet
03-11 ds J.J. Tersmette

Willem Arntsz Huis
Lange Nieuwssstraat
Diensten: 10.30 uur
27-10 mw.ds K. van Roermund
03-11 dhr. B. van Empel

zorgcentra

Alb. van Koningsbruggen
Beneluxlaan
Diensten: 10.30 u.

De Lichtkring
Eyckmanlaan
Diensten: 17.00 u.
27-10 mw.ds N. Meynen
03-11 mw. W. Winkel

Rosendaal
Indusdreef
Diensten: 10.45 u.
27-10 mw. A. Oldenzijl, dienst van Woord & Tafel
03-11 onbekend

Swellengrebel
Burg. F. Andraealaan
Diensten: 10.00 u.
27-10 mw.ds W. Dijkstra
03-11 geen viering

Tamarinde
Neckardreef
Diensten: 10.30 u.
27-10 mw.ds N. Meynen
03-11 geen viering

Tolsteeg
Saffierlaan
Diensten: 10.30 u.
27-10 geen viering
03-11 dhr. G. Krul

Transwijk
Hof van Transwijk 16
Diensten: 10.30 u.
27-10 dhr. G.J. Nijkamp
03-11 dhr. A. Hubers, dienst van Schrift & Tafel

Tuindorp-Oost
Winklerlaan
Diensten: 10.00 u.
27-10 geen viering
03-11 geen viering

Zuylenstede
Perudreef 8
Diensten: 10.00 u.
27-10 ds J.E. Riemens, dienst van Schrift & Tafel
03-11 mw.ds N. Meynen

door-de-week

Getijdegebeden in de Domkerk
Maandag 7.00 uur Ochtendgebed
Maandag t/m zaterdag 12.30 uur Middagebed
Zondag en woensdag 19.00 uur Avondgebed

Kapel Hoog Catharijne
Godebaldkwartier
Diensten ma. t/m vr.: 12.45–13.00 u

VRIJDAG 't Huis aan de Vecht
Costa Ricadreef
Dienst: 19.30 u.
01-11 ds K. Storch

Zorgcentrum de Bijkershoek
Van Bijkershoeklaan
Diensten: 15.00 u.
08-11 ds J. Slob

ZATERDAG Axion locatie Dr. J.N. Voorhoeve
Van Heuven Goedhartln 3
Diensten: 10.30 u

Wolvenplein gevangenis
Wolvenplein
Diensten: 10.00 u.

AGENDA

zaterdag 26 oktober
10.00 uur Nicolaïkerk, vrijwilligersdag Stichting Voorbereiding Herbouw Domschip
15.30 uur Domkerk, Zaterdagmiddagmuziek met Jan Hage (koraalfantasieën Max Reger)
19.30 uur Jacobikerk, jubileumconcert Woord en Daad
20.15 uur Josephkerk (Draaiweg), afscheidsconcert dirigent Chris Pouw van Kamerkoor Sijanton

zondag 27 oktober
15.30 uur Wartburgkapel, lutherse orgelmuziek (sluitstuk herdenking 400 jaar Evangelisch-Lutherse Gemeente Utrecht)

dinsdag 29 oktober
20.00 uur Pniëlkerk, toerusting mantelzorgers (DMO)

woensdag 30 oktober
10.00 uur Wilhelminakerk, Kring Bijbel en Kunst
20.00 uur Jacobikerk, Jacobidebat over Midden-Oosten
20.00 uur Domkerk, tweede Liedboekavond (van drie)

donderdag 31 oktober
14.30 uur Dominicuskerk (Palestrinastraat), seizoenslezing over het Requiem

vrijdag 1 november
19.00 uur Domkerk Gedachteniskapel, Allerheiligenvesper
20.15 uur Pieterskerk, Sweelinckvesper

zaterdag 2 november
15.30 uur Domkerk, Zaterdagmiddagmuziek met Koor van de Domcantorij (Heinrich Schütz - 'Musikalische Exequien')
20.15 uur Pieterskerk, concert Vocaal Ensemble Multiple Voice (programma rondom de Spaanse componist Tomás Luis de Victoria)

zondag 3 november
10.00 uur Marcuskerk, oogstdienst
10.00 uur Nicolaïkerk, gedachtenisdienst
10.00 uur Pniëlkerk, sms-dienst
10.30 uur Domkerk, Allerzielen
13.00 uur lutherse kerk, film 'Jezus en Hollywood (in kader Culturele Zondag)
13.15 uur Nicolaïkerk, kinderliedjes vanaf carillon
14.30 uur lutherse kerk, voorlezen voor kinderen (Culturele Zondag)
17.00 uur Nicolaïkerk, vesper
19.30 uur Geertekerk, Bachcantate

zaterdag 9 november
10.00 uur Leger des Heils (Schooneggendreef Overvecht), reünie 125-jarig bestaan
13.30 uur Nieuwe Kerk, dankdienst 20-jarig bestaan Huis van Gebed Domino
19.30 uur Bethelkerk, jubileumconcert Sing Now
20.15 uur Jacobikerk, jubileumconcert Koninklijke Oratorium Vereniging (KOV)

zondag 10 november
10.00 uur Leger des Heils (Schooneggendreef Overvecht), reünie 125-jarig bestaan (slot)
15.00 uur Domkerk Sint Maartens kinderfeest
19.00 uur lutherse kerk, herdenking Kristallnacht

dinsdag 12 november
20.00 uur Domtoren, lezing over de bouw van de Domtoren
20.00 uur EUG (Grave van Solmsstraat 4), avond over dichterschilder Lucebert

zaterdag 16 november
11.00 uur Janskerk, Oecumenisch Liedfestival
20.00 uur Jacobikerk, jubileumconcert Santiago

woensdag 20 november
19.45 uur Antoniuskerk (Kanaalstraat), leerhuisavond Utrechts Beraad Kerk en Israël

zondag 24 november
20.00 uur Josephkerk (Draaiweg), 'Portugees' concert van Utrechts Kamerkoor

woensdag 27 november
20.00 uur Nieuwe Kerk, jubileumconcert (40 jaar Tear) met Timzingt

vervolg van pagina 13

Tot 19 november is het werk voor, tijdens en na de dienst te zien. Wilt u op uw gemak het werk eens goed bekijken dan kan dat nog op 19 november van 20.00 uur tot 21.30 uur. En dan is er tot slot nog de verrassingsfilm in de huisbioscoop van Huis in de wijk. Op woensdag 30 oktober kunt u zich tussen 15.00 uur en 17.00 uur laten verrassen. U weet niet wat u ziet!

Meer weten over de Tuindorperkerk? Ga naar www.tuindorperkerk.nl of kom langs. Elke zondag is er een viering die om 10.00 uur begint. Na afloop kunt u gezellig napraten onder het genot van een kopje koffie en/of thee.

Zuilen (Bethelkerk en Oranjekapel)

Oranjekapel

Na geruime tijd 'over zee' (in Londen) te hebben doorgebracht, is ds Hans Uytendogaard weer terug in de stad, en tot onze vreugde ook af en toe terug in de Oranjekapel. Op zondag 27 oktober is hij onze voorganger. Op zondag 3 november, rond Aller-

zielen en Allerheiligen, noemen we in de kapel de namen van hen die het afgelopen jaar gestorven zijn. We doen dit in een viering met onze eigen wijkpredikant, ds Mendie Hofma. *We steken nu een kaarsje aan voor wie wij moeten missen. En waar hun zielen nu bestaan, dat kunnen wij slechts gissen. Maar in ons hoofd en in ons hart blijven wij diep verbonden: een lange lange liefdeslijn heeft toch de weg gevonden. En als wij soms verdrietig zijn met onze keel op slot, dan brengt die lange liefdeslijn een fluistering naar God: wees hen nabij.* (uit: De eerste dag).

LEESROOSTER

De komende weken vermeldt het leesrooster van het Nederlands Bijbelgenootschap de volgende bijbelgedeelten:

zo 27 okt 1 Koningen 21:1-29
ma 28 okt 1 Koningen 22:1-12
di 29 okt 1 Koningen 22:13-28
wo 30 okt 1 Koningen 22:29-40
do 31 okt 1 Koningen 22:41-54
vr 1 nov 2 Koningen 1:1-18
za 2 nov 2 Koningen 2:1-18

zo 3 nov 2 Koningen 2:18-25
ma 4 nov Psalm 101
di 5 nov Lucas 18:9-17
wo 6 nov Lucas 18:18-30
do 7 nov Lucas 18:31-43
vr 8 nov Lucas 19:1-10
za 9 nov Lucas 19:11-28

EXPOSITIE VERWACHT IN MUSEUM CATHARIJNECONVENT

'Thuis in de Bijbel'

In samenwerking met het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) houdt Museum Catharijneconvent begin volgend jaar de tentoonstelling 'Thuis in de Bijbel'. Van 8 februari tot en met 10 augustus 2014 is te zien hoe Bijbelse verhalen ingebed zijn in de kunst en cultuur van de Lage Landen.

Als geen ander gebruiken kunstenaars als Jan Steen en Pieter Aertsen hun vertrouwde omgeving voor het weergeven van deze grote verhalen. De tentoonstelling brengt een unieke combinatie van prachtige Bijbelverhalen verbeeld in een alledaags decor, zoals de Verloren Zoon in een eigentijdse kroeg, de Emmaüsangers op reis door een Hollands landschap en Jezus op bezoek bij Marta en Maria in een zeventiende-eeuwse keuken.

Hollands decor

Kunstenaars uit de Lage Landen gebruiken in de zestiende en zeventiende eeuw de eigen omgeving als decor voor het weergeven van Bijbelse geschiedenissen. De Hollandse en Vlaamse meesters schilderen

* Johannes Spilberg, 'Jezus in het huis van Marta en Maria', 1643, olieverf op doek, Museum Catharijneconvent, Utrecht.

'naer het leven'. Verhalen uit de bijbel worden moeiteloos geplaatst in de dagelijkse realiteit. Bekende geschiedenissen spelen zich niet af in verre warme streken, maar in gewone dorpen en steden in de Lage Landen, herkenbaar voor de toeschouwer. Kerken, kroegen en keukens vormen het decor voor bekende Bijbelse figuren als Jakob en Esau of Lazarus. Behalve een verbeelding van de Bijbelse geschiedenissen geven deze schilderijen ook een indruk van de rijkdom en pracht, maar

ook de grofheid en armoede, van het leven in de Nederlanden.

De bijbel dichtbij

Abraham en Sara, Isaäk en Rebekka, Jozef en zijn jaloerse broers, het zijn geschiedenissen vol romantiek, spanning en emotie. Mensen omringen zich graag met deze verhalen. Bijbelse helden en heldinnen fungeren vaak als voorbeeld. Daarom komen zij niet alleen voor in spectaculair geïllustreerde bijbels en op kostbare schilderijen, maar ook op gebruiksvoorwerpen. Tabaksdozen, wiegen, kasten: de verhalen uit de bijbel zijn altijd dicht bij mensen. Zelfs in portretten: opdrachtgevers laten zich portretteren als bijbelfiguur, soms ook in hun eigen woonplaats. Zo spelen niet alleen de Lage Landen, maar ook de inwoners ervan een rol in weergaven van Bijbelverhalen, mensen zijn letterlijk 'thuis in de Bijbel'. De tentoonstelling maakt dit zichtbaar en brengt Bijbelse geschiedenissen opnieuw dichtbij.

* Nicolaes Moeyaert, 'God verschijnt aan Abraham te Sichem', 1628, olieverf op doek, Museum Catharijneconvent, Utrecht.

200-jarig jubileum Nederlands Bijbelgenootschap

In 2014 bestaat het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) 200 jaar. Tijdens dit jubileumjaar wil het NBG niet alleen naar het verleden, maar vooral naar de toekomst kijken en mensen laten ervaren dat de bijbel tot op de dag van vandaag relevant is. Ontroerende en vaak spannende Bijbelverhalen zijn in het verleden van generatie op generatie aan elkaar voorgelezen. Steeds minder vormen deze verhalen echter een onderdeel van het dagelijks leven van Nederlanders. Museum Catharijneconvent en het NBG zetten zich met *Thuis in de Bijbel* in om het rijke erfgoed van de Bijbelverhalen op een vernieuwende manier onder de aandacht te brengen. De tentoonstelling biedt de mogelijkheid om kinderen, kleinkinderen, vrienden en bekenden op een verrassende wijze kennis te laten maken met de veelzijdige vertellingen uit de bijbel.

En meer

Bij de tentoonstelling verschijnt de publicatie 'Thuis in de Bijbel' met prachtige verhalen en afbeeldingen van kunstwerken. Voor zowel kinderen als volwassenen zijn er audiotours die extra verdieping geven op de tentoonstelling. De omroep RKK zendt in het voorjaar van 2014 een vierdelige serie uit met Antoine Bodar. Hierin bespreekt hij de schilderijen op de tentoonstelling. Ook staat Bodar in zijn radio-programma 'Echo van de Eeuwigheid' stil bij de tentoonstelling *Thuis in de Bijbel*. Theatergroep Aluin brengt in de serie 'Ken uw klassiekers' de bijbelverhalen op een nieuwe, verfrissende manier onder de aandacht door middel van korte theatervoorstellingen in Museum Catharijneconvent.

(persbericht)

Steven Slappendel

De Culturele Zondag op 3 november heeft de titel gekregen 'Op bezoek bij het boek'. Dit is een titel die mij direct pakte want gaan we in de kerkdiensten niet iedere zondag op bezoek bij het Boek, eigenlijk bij de bibliotheek, de verzameling van boeken die wij de Bijbel noemen? Alle kerken zouden dus mee kunnen werken aan deze Culturele Zondag. In het programma-boekje zijn er - helaas maar - twee vermeld.

In de lutherse kerk aan de Hamburgerstraat is om 13.00 uur 'Jezus en Hollywood'. De Bijbelse verhalen over Jezus hebben vele filmmakers geïnspireerd tot het maken van boeiende films over zijn leven. Liefhebbers kunnen scènes uit verschillende films zien en luisteren naar de verhalen.

Op bezoek bij het boek

Inleiding en toelichting door dr. Christiane Karrer, bijbelwetenschapper en predikante. Een belangrijk spoor door deze Culturele Zondag is het voorlezen, vooral ook aan kinderen. De aandacht voor het voorlezen leidt tot het programma 'Oeroud voorlezen in ere hersteld', ook in de lutherse kerk om 14.30 uur. Het voorlezen uit de Bijbel was eeuwenlang de enige manier van communiceren van de teksten uit de Bijbel. De manier van voorlezen bepaalt voor een groot deel de inhoud. Wat gebeurt er tijdens het voorlezen met de tekst én de luisteraar? Beleef dit tijdens de workshop van het Protestants Centrum voor Toerusting en Educatie van de PKN.

Carillon

Van het carillon in de zuidertoren

van de Nicolaïkerk klinken van 13.15 tot 13.45 uur kinderliedjes. Net als voorlezen ondersteunt liedjes zingen de taalontwikkeling, de taalvaardigheid en het vergroot de woordenschat. Stadbeiaardier Malgosia Fiebig speelt de bekendste kinderliedjes en nodigt iedereen uit mee te zingen.

De vesper op deze eerste zondag van de maand in de Nicolaïkerk is ook in het programma vermeld want een vesper is een middagdienst waarin woorden uit de Bijbel worden gelezen, gebeden worden uitgesproken en waarin kerkmuziek klinkt waaronder het Magnificat, een lofzang op Maria. In deze vesper klinkt het Magnificat van Melchior Franck (1579-1639) gezongen door de vespercantorij onder leiding van Ko Zwanenburg. Berry van Berkum

bespeelt het Marcussen-orgel. De vesper begint om 17.00 uur. Het gehele programma staat op culturelezondagen.nl

kerk in de stad

IS EEN UITGAVE VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE UTRECHT EN VERSCHIJNT ALS REGEL EENS IN DE VEERTIEN DAGEN

REDACTIE

Elly Bakker, Sietske Gerritsen, Arie Moolenaar, Frans Rozemond (DMO), Daan van der Waals en een vacature

HOOFDREDACTEUR

Peter van der Ros

REDACTIEADRES

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
fax 271 2888
email: kerkindestad@protestant-utrecht.nl

Kopij kerkdiensten mailen naar:
preekrooster@protestant-utrecht.nl

WIJKCORRESPONDENTEN

Citypastoraat Domkerk:
Bram Schriever
Eglise Wallonne (Pieterskerk):
Grietje Hofman
EUG Oekumenische
Studentengemeente (Janskerk):
Rik Boonstra
Jacobikerk: Hester van de Kaa
Marcus-Wilhelminawijk:
Anne-Marie Rutgers
Nicolaïkerk: Steven Slappendel
Nieuwe Kerk: Annemiek
Schiemmaker-Blijdorp
Johannescentrumgemeente:
Anneke de Klerk
Pniëlkerk-Triumfatorkerk:
Henno Willering
Tuindorperkerk: Jan Verkerk
Zuilen: (Oranjekapel) Annemiek
Schuur (Bethelkerk) Tineke Zijlstra.

SLUITINGSTIJD

Tien dagen voor verschijning,
berichten negen dagen voor
verschijning 10.00 uur.

ADMINISTRATIE

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
abonnement@protestant-utrecht.nl.
Voor een abonnement op Kerk in de Stad vragen wij per adres een bijdrage van 30 euro per jaar in de productie- en verzendkosten. Elk jaar ontvangt u in april een acceptgiro om de betaling te voldoen.

ADVERTENTIES

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
Tarief op aanvraag, sluitingstijd tien dagen voor verschijning.
Aanleveren van advertenties:
advertenties@protestant-utrecht.nl.

BANKRELATIE

Kerk in de Stad te Utrecht
ING 766042.

GRAFISCHE VERZORGING

theologische uitgeverij Narratio®,
Gorinchem
www.narratio.nl